

ГЛАС

ЛИСТ РЕПУБЛИЧКОГ
ФОНДА ЗА ПЕНЗИЈСКО
И ИНВАЛИДСКО
ОСИГУРАЊЕ

ОСИГУРАНИКА

ТЕМА БРОЈА: Министарство за рад, запошљавање,
борачка и социјална питања и РФ ПИО у заједничкој
акцији организоване бриге о старим лицима и нивоу
услуга у геронтолошким центрима

КОНТАКТ ЦЕНТАР

Радним данима
8-15h



0700/017-017

по цени локалног позива

011/3060-680

за позиве са мобилног
телефона и из иностранства

ЗА КВАЛИТЕТНИЈИ ЖИВОТ СТАРИХ У УСТАНОВАМА





ИЗДАВАЧ: Републички
фонд за пензијско
и инвалидско осигурање



ДИРЕКТОР:

Драгана Калиновић

**ГЛАВНИ И ОДГОВОРНИ
УРЕДНИК:**

Весна Анастасијевић

РЕДАКЦИЈА:

Париска бр. 9,
11000 Београд,
e-mail: glasosiguranika@pio.rs

СЕКРЕТАРИЈАТ:

011/2030-745
факс: 2638-201

**ОДГОВОРНИ УРЕДНИК
ЗА ВОЈВОДИНУ:**

Мирослав Мектеровић
Житни трг бр. 3,
21000 Нови Сад
021/487-7754,
021/487-7789,
факс: 021/6624-359,
e-mail:
miroslav.mekterovic@piovoj.rs

ШТАМПА:

Штампарија
Службени гласник

ОГЛАШАВАЊЕ:

011/2030-745

Рукописи и фотографије
се не враћају.

Електронско издање:

www.pio.rs/glasosiguranika

У сусрет НОВОЈ ШКОЛСКОЈ ГОДИНИ

Ако сте се икада пред поче-
так нове школске године
запитали од када постоје
школе и ко је уопште измислио
школовање, ево малог историј-
ског подсетника.

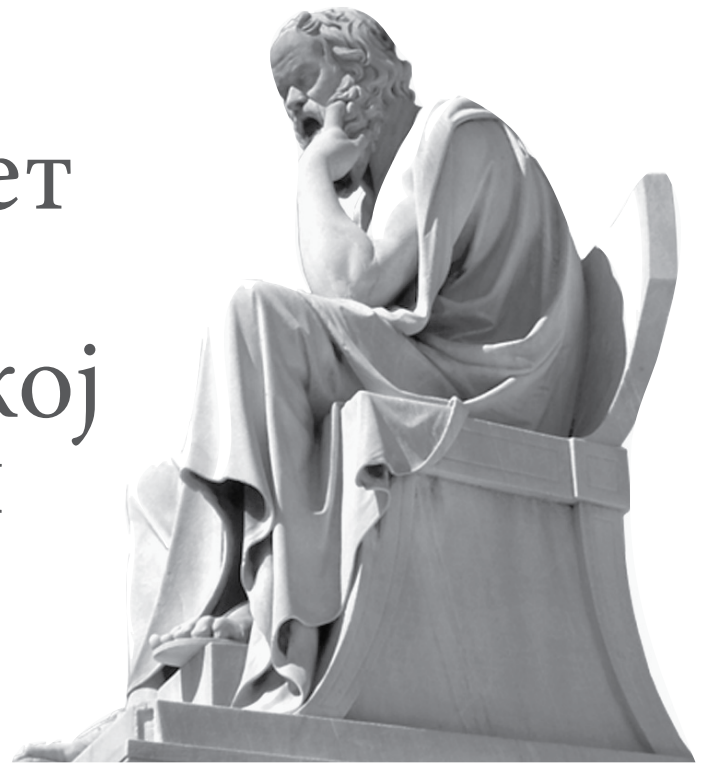
Још пре него што су постојала
слова и писмо, у такозваној ери
праписмености, све што су људи
научили преношено је усменим
путем: од уста до ува, са колена
на колена. Отприлике око 3.000
година пре Христа јављају се еги-
патске „школе храмови“ у којима
свештеници подучавају религију,
писање, тадашње науке. Две хи-
љаде година пре Христовог ро-
ђења оснивају се и прве званич-
не школе у Кини. Петсто година
касније свештеници у Индији
подучавају религију, писање, фи-
лозофију, природне науке.

Позната епска дела „Илијада“
и „Одисеја“, која имају огроман
значај у изучавању грчке умет-
ности, историје и митологије,
настају 850 година пре Христа. У
Грчкој су приступ учитељима у то
време имали само слободни људи
(никако робови).

Софисти, лутајући учитељи у
Грчкој, подучавали су људе 400
година пре Христа како да се
расправљају користећи логику.
Сократ је држао предавања
на јавним трговима свима који
желе да слушају или учествују у
расправи. Платон и Аристотел су
оснивали школе у Атини 355 го-
дина пре нове ере.

Када су 105 година после Хри-
стовог рођења у Кини изумели
папир, све је постало једноставни-
је за учење, али не и за свако-
га, јер је папир био на врло висо-
кој цени.

Такозвани модерни универ-
зитети почели су да се оснивају
у 12. и 13. веку: 1150. године у
Паризу (Сорбона), 1209. године
основан је Кембриџ, 1249. годи-
не Оксфорд.



Прва машина за штампање па-
тентирана је 1450. године. Ово
откриће утицало је на развој и
побољшање писмености тиме
што су књиге постале доступније
и ширим друштвеним слојевима.

Прва модерна основна школа
основана је тек 1799. године, а
потом је Џоан Песталоци, швај-
царски предавач, оснивао школе
широм Швајцарске и Немачке.
Фридрих Француски отворио је
1837. прво обданиште као место
где су деца могла да уче и на-
предују у развоју пре поласка у
основну школу.

Школство у Србији датира од
17. века. Тада су осниване прве
школе при католичким мана-
стирима у Тителу и Бачу у да-
нашњој Војводини, која је у то
време била део Угарске. Међу-
тим, још у 11. и 12. веку људи су
се образовали у многим мана-
стирима Српске православне
цркве, попут Сопоћана, Студе-
нице и у Пећкој патријаршији, о
чему сведоче и многа књижев-
на дела настала у том периоду
(Мирослављево јеванђеље, на
пример).

Првог маја 1778. Аврам Мра-
зовић је у Сомбору основао прву
српску основну школу „Норма“, и
то је најстарија установа за обра-
зовање учитеља за словенско
становништво на југу Европе.
Карловачки митрополит Стеван
Стратимировић основао је 1791.
у Сремским Карловцима Карло-
вачку гимназију.

Године 1808, заслугом Ивана
Југовића и Доситеја Обрадови-
ћа, у Београду је почела да ра-

ди Велика школа. (У згради не-
кадашње Велике школе данас
је Вуков и Доситејев музеј.)

У Крагујевцу је октобра 1838.
основан Лицеум Књажевства
сербског (Лицеј), прва виша шко-
ла у Србији, која је 1841. преме-
штена у Београд (у Конак кнеги-
ње Љубице). Лицеј је постојао
до 1863. када прераста у Велику
школу, која је имала три факул-
тета: Филозофски, Технички и
Правни.

Према архивским подацима,
у Србији су 1843. године посто-
јале 143 основне школе у који-
ма се образовало 4.400 ученика,
док су 1858. радиле 344 основне
школе (од тога 22 за девојчице)
са укупно 11.478 ученика. Основ-
не школе тог времена су биле
углавном четворогодишње. У
полугимназијама у Шапцу, Него-
тину и Чачку (у којима је школо-
вање трајало две године), 1843.
било је 43 ученика, док се 1858. у
полугимназијама школовало 507
ђака. Те исте, 1843. у гимназији у
Београду било је 195 ученика, а
школске 1857/58. већ 458 ђака,
што говори о све већој тежњи ка
образовању.

Београдски универзитет осно-
ван је 1905. и тада је имао 16 ре-
довних и 18 ванредних професора
и 778 студената. После Другог
светског рата из Београдског
универзитета су настали Универ-
зитет у Скопљу (1949), затим уни-
верзитети у Новом Саду (1960),
Нишу (1965), Приштини (1970),
Подгорици (1974) и Крагујевцу
(1976).

В. А.

МИНИСТАРСТВО ЗА РАД И ФОНД ПИО У ЗАЈЕДНИЧКОЈ АКЦИЈИ

За квалитетнији живот старих

Фонд ПИО се, према могућностима, од почетка укључио у акцију организоване и константне бриге о старим лицима и праћење квалитета услуга које добијају смештајем у геронтолошке центре. Акцију спроводи Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања како би, кроз константан надзор, обезбедило услове за легалан, хуман и квалитетан рад са старима.

Свој допринос Фонд даје ангажовањем расположивих лекара тако што лекари Фонда, ван радног времена, обављају офталмолошке, неуропсихијатријске, кардиолошке прегледе (са ЕКГ-ом) и ортопедске прегледе корисника геронтолошких центара у Србији. Пракса је показала да је оваква сарадња са старијим особама, смештеним у домове за старе, веома повољна и олакшавајућа за њих.

Министар за рад, запошљавање, борачка и социјална питања Александар Вулин, заједно са највишим руководством Фонда, обишао је средином августа Геронтолошки центар у Јагодини где су лекари Фонда обавили прегледе корисника.

Говорећи о сарадњи Фонда ПИО и ресорног Министарства и ангажовању лекара на прегледу корисника геронтолошких центара у Србији, заменик директора Фонда ПИО др Александар Милошевић оценио је ову акцију као веома добру и корисну.

– Пре више од годину дана успостављена је добра пракса да лекари Фонда ПИО обављају специјалистичке прегледе корисника у оквиру заједничке акције са установама социјалне заштите. То доприноси побољшању квалитета и обима постојећих услуга у социјалној заштити старих и хронично оболелих особа, као и других особа у стању социјалне потребе. Фонд ПИО је препознао бригу о својим корисницима и зато смо са ресорним Министарством преузели овај задатак да заједно бринемо о квалитету услуга у геронтолошким центрима.



Др Александар Милошевић, заменик директора РФ ПИО

литету услуга у геронтолошким центрима. Осим што лекари Фонда прегледају кориснике смештене у геронтолошким центрима, они их и упућују на даље специјалистичке прегледе и истовремено их саветују о правима која могу да остваре из пензијског система. Задатак Фонда ПИО је да се што више приближимо корисницима, да будемо што ближи пензионерима. Зато смо у оквиру наших акција отворили и нове центре за вештачење, отворили смо контакт центар, Фонд је отворио врата и корисницима омогућио да се директно, брзо и једноставно информисају о правима и остваре своја права – истакао је др Милошевић.

Милан Стојановић, директор Геронтолошког центра Јагодина, представљајући ову установу, нагласио је да је њихов капацитет стално попуњен и да је 270 корисника у целини покривено бригом стручног и медицинског особља. Услови у овом геронтолошком центру су изнад просека, као и квалитет услуге коју пружају корисницима. Директор Стојановић захвалио је министру Вулину у руководству Фонда на акцији

прегледа корисника која је тог дана спроведена у Јагодини и на финансијској помоћи коју су добили од Министарства рада за куповину амбулантног возила и опремање кухиње и вешернице.

Обраћајући се новинарима и присутнима, министар Вулин је нагласио да се политика ове владе, када је у питању социјална заштита, неће мењати.

– То значи да ћемо да задржимо постојећи ниво социјалних права и социјалних давања, а тамо где је могуће проширићемо их водећи рачуна да помоћ заиста буде доступна онима којима је и потребна. Када су у питању најстарији, наставићемо да побољшавамо квалитет живота наших корисника у установама за старе. Држава Србија је довољно богата да може да обезбеди да у свакој њеној институцији услуге заиста буду на највишем нивоу. Зато смо и покренули програм лиценцирања домова за старе. Све услуге у установама овог типа, без обзира на то да ли су приватно или државно власништво, морају бити изједначене у смислу квалитета услуга које пружају. Политика ове владе је реална

и можемо да потрошимо само онолико колико и зарадимо и да би било могуће побољшати квалитет живота и у оваквим установама и уопште социјалне заштите, привреда мора боље да функционише. Имамо повећану наплату доприноса, са 11. августом за 4,4 милијарде динара, односно за два одсто више је наплаћених доприноса него што је планирано. У односу на исти период 2015. остварени приходи од доприноса већи су за 4,1 одсто, односно за девет милијарди динара. Из буџета за исплату пензија повучено је мање средстава него што је планирано, и ако се настави оваква наплата доприноса, до краја године ниво дотација у укупним средствима за исплату пензија и осталих права из ПИО износиће 35 одсто. Подсећам вас да је 2012. године, када смо преузели одговорност за управљање Србијом, учешће дотација чинило 48 одсто укупних прихода Фонда. То је апсолутан доказ да привреда боље ради и да имамо више запослених – нагласио је министар Вулин обраћајући се новинарима у Геронтолошком центру у Јагодини.

Ј. Тимотијевић

ПОВЕЗИВАЊЕ СТАЖА У 2015. И 2016. ГОДИНИ

Држава заштитила раднике

За повезивање стажа за
10.905 радника издвојено
укупно 1,84 милијарде динара

По основу закључака Владе Републике Србије из јуна прошле и марта ове године, запосленима у 201 предузећу у Србији држава је уплатила доприносе за периоде за које им фирма није уплаћивала. Реч је бившим запосленима у субјектима приватизације и предузећима за професионалну рехабилитацију и запошљавање особа са инвалидитетом, који су на дан 13. августа 2014. године у пословном имену имали ознаку „у реструктурирању“, који су стекли услов за пензију, али им послодавац није уплатио доприносе за цео период рада, као и о запосленима у поменутиим предузећима који у 2016. години испуњавају усло-

ве за пензију и којима по том основу престаје радни однос. Стаж је повезан и свим бившим запосленима у фирмама стечајним дужницима над којима је стечај отворен у 2015. и 2016. години, без обзира на то да ли испуњавају услов за пензију и у којима је Агенција за лиценцирање стечајних управника именована за стечајног управника.

Оно што је веома важно и треба нагласити када је реч о овом повезивању стажа јесте да поступак не спроводе осигураници појединачно, што значи да запослени који је у оваквој ситуацији не може сам да преда захтев за повезивање стажа, већ то мора да се уради на следећи начин: у случају субјекта приватизације и предузећа за професионалну рехабилитацију и запошљавање особа са инвалидитетом поступак спроводи послодавац, док за предузећа у стечају над којима је стечај отворен у 2015. и 2016.

години и у којима је Агенција за лиценцирање стечајних управника именована за стечајног управника, поступак спроводи Агенција за лиценцирање стечајних управника.

Иначе, од почетка спровођења закључака, јуна 2015. године, до данас, укупно је повезан стаж за 10.905 радника, у трајању од 29.165 година, пет месеци и један дан стажа. За повезивање стажа за 10.905 радника издвојено је укупно 1,84 милијарде динара.

По годинама то изгледа овако: према Закључку Владе Републике Србије о повезивању стажа из јуна 2015, до краја те године стаж је повезан у 59 привредних субјеката (48 субјеката приватизације, пет инвалидних предузећа и шест предузећа у стечају), за 923 радника, у укупном трајању од 2.479 година, девет месеци и шест дана, у укупном износу од 154,3 милиона динара. По Закључку Владе Републике Србије од 3. марта 2016. године (који ће се спроводити до краја ове године), до данас је повезан стаж у 142 привредна субјекта (68 субјеката приватизације, четири инвалидна предузећа и 70 предузећа у стечају), за 9.982 радника, у укупном трајању од 26.685 година, седам месеци и 25 дана стажа, у износу од 1,69 милијарди динара.

Највећи број захтева и окончаних поступака повезивања стажа стигао је из предузећа субјеката приватизације – 116 предузећа, затим предузећа која су у стечају – 76 и најмањи број захтева и реализованих поступака је са предузећима за професионалну рехабилитацију и запошљавање особа са инвалидитетом – укупно девет предузећа.

Влада Републике Србије је 24. маја 2016. године усвојила и Закључак којим се регулишу питања наплате средстава на име отписа дуга за доприносе за пензијско и инвалидско осигурање као мере растерећења код привредних субјеката код којих је окончан процес приватизације. У питању су средства неплаћених доприноса за ПИО по пореским пријавама које су поднете после 31. децембра последње пословне године, а односе се на претходни период, код субјеката приватизације код којих је продат капитал, извршена докапитализација од стране стратешког инвеститора или је донето правноснажно решење којим се потврђује усвајање унапред припремљеног плана реорганизације субјекта приватизације (УППР).

Први поступак повезивања стажа по овом закључку Владе о повезивању стажа за предузећа која су се успешно приватизовала и код којих је у складу са Законом отписан дуг према држави, био је за предузеће „Метал Ресавица“ из Ћуприје у коме је повезан стаж за запослене у укупном износу од 56 милиона динара. На овај начин повезан је стаж за 106 радника за период 2011–2014. године, чиме су радници у том предузећу заштићени у погледу коришћења права из пензијског и инвалидског осигурања, без обзира на то што је дуг отписан.

Г. О.

Договорене активности у циљу још боље сарадње

У Дирекцији Републичког фонда ПИО у Београду 5. августа је одржан састанак представника Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање, на челу са директорком Драганом Калиновић, Завода за социјално осигурање Републике Србије на чијем је челу директор Зоран Пановић и Фонда за пензијско и инвалидско осигурање Македоније, који је предводио директор Шаип Зенељи. На састанку су разматрана питања спровођења Споразума између Савезне Републике Југославије и Републике Македоније

о социјалном осигурању, са нагласком на актуелна питања. Пре свега је било речи о окончању свих покренутих поступака за поновно одређивање (прерачун) пензије, као и о извршавању међусобних обавеза носилаца осигурања по основу испостављених одштетних захтева.

Чланови делегација Србије и Македоније констатовали су да у спровођењу билатералног



споразума нема значајних тешкоћа и изразили задовољство због добрих односа који постоје између две земље у области социјалне сигурности.

Када је реч о поступку прерачуна пензија по члану 41 Споразума, што је била једна од кључних тема овог састанка, представници фондова две државе заједнички су оценили да је учињен значајан напор у решавању предмета код којих поступци дуго трају. У циљу

даље ефикасније сарадње по овом питању, поред размене ургенција, односно спискова нерешених поступака прерачуна, на састанку су размењени подаци о контакт особама са стране оба фонда када је реч о поступку прерачуна. Такође, договорено је да се предмети у којима постоји дужи застој у поступку, или проблем, решавају у непосредној комуникацији, на нивоу директора фондова.

Разматрајући проблем решавања питања наплате потраживања насталих по основу испостављених одштетних захтева у поступку прерачуна пензија, као и висину потраживања, представници српског и македонског фонда сагласили су се да у будућем периоду интензивирају активности везане за решавање овог проблема и договорили конкретне кораке које ће у наредним месецима у том циљу предузети.

В. К.

САВЕТОДАВНИ ДАНИ ИЗМЕЂУ НОСИЛАЦА ПИО СРБИЈЕ И НЕМАЧКЕ

Три дана на располагању грађанима

Међународни саветодавни дани између носилаца пензијског и инвалидског осигурања Србије и Немачке, пети пут по реду биће одржани у Србији – у Крушевцу, у филијали Фонда, на адреси Трг фонтане 2, 20. септембра од 9 до 16 часова, и у Београду, у Служби 1 Филијале за град Београд, Булевар уметности 10, 21. септембра од 9 до 17 часова, као и 22. септембра од 9 до 13 часова.

Како је нагласила Александра Банић, саветник директора РФ ПИО, задужена за организацију ове врсте међународне сарадње и активности Фонда, саветодавни дани су изузетна прилика да грађани који имају стаж осигурања остварен у иностранству добију потребне информације и савете из прве руке.

– Међународни саветодавни дани, које Фонд већ неколико година (тачније од

2011) организује са иностраним носиоцима пензијског и инвалидског осигурања, наизменично у Србији и у другој држави, заиста су добра прилика да сви осигураници и корисници који имају недоумице у вези са остваривањем својих права из ПИО применом билатералног споразума о социјалном обезбеђењу, односно имају периоде осигурања навршене у Србији и, у случају предстојећих дана разговора, у Немачкој, добију неопходну правну помоћ. Све информације и савете, у термину који буду заказали, грађани ће добити у директном разговору са саветодавцима из Фонда ПИО Србије, односно из носиоца пензијског и инвалидског осигурања Немачке – Deutsche Rentenversicherung. У циљу доследног поштовања принципа заштите података о личности,

грађани ће разговор са саветодавцима обављати у засебној канцеларији, уз помоћ преводиоца. Анкете које, сада већ традиционално, спроводимо током дана разговора показују да је задовољство грађана саветодавним данима на врло високом нивоу, што је свакако подстицај да са овом праксом наставимо, као и да успоставимо овај вид сарадње и са носиоцима ПИО других држава – наводи Александра Банић.

Грађани заинтересовани за дане разговора са Немачком, треба да закажу термин доласка на телефон број 011/2030-745, од 5. септембра сваког радног дана од 8 до 15 часова. Приликом доласка, потребно је понети сву документацију у вези са осигурањем, као и лична документа.

В. К.

ОБИЛАЗАК КОРИСНИКА НА БЕСПЛАТНОЈ РЕХАБИЛИТАЦИЈИ У БАЊИ ЈУНАКОВИЋ

Похвале за пружене услуге

Предраг Вулетић, покрајински секретар за социјалну политику, демографију и равноправност полова у Влади АП Војводине, и директор Покрајинског фонда ПИО Славко Имрић посетили су 1. августа пензионере који у Бањи Јунаковић бораве на рехабилитацији о трошку РФ ПИО.

Том приликом Предраг Вулетић је изјавио да му је драго што ће захваљујући успостављеној бољој наплати доприноса и ангажовању Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, између осталих, као и домаћинском понашању запослених у Фонду ПИО, ове године у наше бање на бесплатну рехабилитацију отићи 12.000 пензионера, односно за 1.000 више него лане. Похвалио је и РФ ПИО и ПФ ПИО због добре сарадње са бањама у интересу корисника пензије.

– Овде смо са жељом да се што више приближимо нашим најстаријим суграђанима, да чујемо шта су њихове потребе. Такође желимо да им покажемо да институције из система социјалне заштите, Фонд ПИО, српске бање, ресорно министарство, наш секретаријат и локалне самоуправе сарађују и сарађиваће и убудуће да би им помогле и ублажиле потешкоће са којима се у овом животном добу сусрећу – поручио је покрајински секретар Вулетић.



Славко Имрић и Предраг Вулетић са пензионеркама из општине Врбас

Приликом заједничког обиласка групе од 30 пензионера упућених из Филијале РФ ПИО Врбас на бесплатну рехабилитацију у Бању Јунаковић, Славко Имрић, иницијатор ове посете, истакао је да ће из Војводине у српске РХ центре и бање бити упућено око 2.970 пензионера свих категорија, а од тога око 700 у Бању Јунаковић.

– Ова бања је једна од водећих у погледу квалитета пружених услуга нашим пензионерима, у њу су уложена и средства из Фонда ПИО, а имамо и веома позитивна мишљења људи тре-

ћег доба који су већ боравили на рехабилитацији и здравственим третманима у Бањи Јунаковић – рекао је директор ПФ ПИО Имрић. Додао је да је ово добра прилика да ресорни покрајински секретар види на лицу места како се спроводи рехабилитација пензионера о трошку Фонда, и какви су утисци корисника ове услуге.

Директор Специјалне болнице за рехабилитацију Бање Јунаковић др Рајко Мајсторовић рекао је да је прва група од 27 пензионера који су боравили у бањи ове године била упућена из Филијале РФ ПИО Бачка Па-

ланка и они су се већ вратили задовољни кућама.

– Велики део бање – нови део објекта, изграђен је средствима Фонда ПИО, па могу да кажем да, када пензионери дођу код нас, они долазе у своју бању – рекао је директор Мајсторовић констатујући да сарадња са Фондом ПИО знатно помаже Бањи Јунаковић и у финансијском пословању.

Након обиласка бањског комплекса Предраг Вулетић је информисан о услугама, односно третманима које добијају пензионери на рехабилитацији, али и о могућностима које ова бања пружа и осталим гостима.

Пензионерке упућене на бесплатну рехабилитацију из Филијале РФ ПИО Врбас – Зорка Грачанин, Боса Вујовић, Душанка Делибашић и Ана Микишић биле су јединствене у похвалама и позитивним оценама за пружену услугу Фонду ПИО и особљу Бање Јунаковић.

У разговору са Радивојем Секулићем, председником општине Апатин, Славком Имрићем и директорима установа социјалне заштите општине Апатин, Вулетић се упознао са стањем у овој области, активностима које се спроводе, као и са потребама локалне самоуправе и самих корисника у циљу унапређења области социјалне заштите.

Мирослав Мектеровић

РЕЗУЛТАТИ АНКЕТЕ: ГЛАСУ ОСИГУРАНИКА ЈАКА „ЧЕТВОРКА”

Добродошле занимљиве идеје читалаца

Анкета коју смо поставили на сајт Фонда ПИО (www.pio.rs) с циљем да проверимо мишљење наших читалаца у вези са квалитетом „Гласа осигураника” показала је да нас равноправно прате читаоци оба пола.

Понуђену анкету попунили су углавном читаоци који живе у граду, и то старости од 51 до 65 година, подједнак број осигураника и корисника пензије.

Обрађени узорак анкете показује да су наши читаоци (уз напомену да се због летњег периода одазвао релативно мали број читалаца), углавном високообразовани људи а највише их интересују актуелности о прави-

ма из ПИО. Највећи број читалаца који су попунили анкету изјаснио се да чита интернет верзију наших новина на сајту Фонда, и то у просеку последњих пет година.

Нарочито нас радује да је на питање да ли сте задовољни пруженим информацијама у „Гласу осигураника”, око 60 одсто читалаца одговорило потврдно (да, у потпуности), доделивши нам просечну оцену 3,92.

Што се тиче сугестија, коментара и предлога нових рубрика, издвајамо најзанимљивије

* *Више пишите о правима пензионера. Посебно напишите рубрику о правима ин-*

валида рада који су то право остварили по старом, а и по новом закону. Пишите да ли је у плану промена закона.

* *Похвала за изузетну писменост новина, наставите тако!*

* *Вратите већи број страна, јер Глас је прозор у свет за нас који не можемо да купимо друге новине.*

Очекујемо и даље ваша запажања, која можете упутити писмом, телефоном, или лично доћи у нашу редакцију, јер нам је веома важно ваше мишљење које поштујемо и уважавамо деценијама.

Г. О.

ПРИВРЕМЕНА РЕШЕЊА

Исплата пензије се не доводи у питање

У ситуацији када није могуће утврдити све чињенице које су од значаја за одређивање пензије, доноси се привремено решење

Већина пензионера, када добију привремено решење, прво помисле да су постали корисници пензије на одређено време, односно да њихово решење има „рок трајања“ и да ће им по протоку тог рока престати исплата пензије.

Термин „привремено“ ипак нема такво значење у овом случају и означава да је решење о пензији донето у ситуацији када

Наиме, кашњење и неисплаћивање зарада, непријављивање на осигурање и уплата доприноса на нижу основицу од стварне, свакодневица су великог броја запослених. Управо овакав однос послодавца према својим обавезама утицао је на то да многим радницима стаж није повезан, иако нису имали прекиде у запослењу. Према закону који се примењује још од 2003. године, износ пензије одређује се на основу остварених зарада у периоду од 1970. године па све до дана одласка у пензију. Када осигураник поднесе захтев за пензију, обавеза је Фонда да утврди све те податке, све стажеве и све остварене зараде. Да би се стаж и зараде утврдили, основни предуслов је

сведока, иако могу да се користе као докази који у поступку олакшавају утврђивање стажа, не могу представљати једини доказ о стажу, односно стаж не може да се призна само на основу радне књижице, или изјаве.

Недостатак података у матичној евиденцији за поједине периоде не може да се занемари чак ни када ти подаци нису услов за признавање права и због тога, у поступку који се спроводи по службеној дужности, Фонд покушава да контактира послодавца који није благовремено испунио своју обавезу и да на тај начин дође до података који недостају. Некада се у поступак утврђивања стажа укључује и сама странка, како би се што брже и једноставније прибавили сви подаци,



Мирослав Мирић

ња, односно пензија се одређује на основу података који су у току поступка утврђени, а у решењу се обавезно наводе разлози овакве одлуке, односно који су то подаци који нису могли да буду утврђени. На овај начин омогућава се бржи почетак исплате пензије, како се нови пензионер не би довео у тешку материјалну ситуацију, односно како би се период у коме он нема редовне приходе што више скратио.

Доношењем привременог решења, обавеза Фонда не престаје. Привремена решења замењују се по службеној дужности, односно не постоји обавеза корисника пензије да подноси захтев за доношење решења о коначном износу пензије. Ипак, како је број корисника по привременим решењима релативно велики, није на одмет да пензионер повремено провери стање података у матичној евиденцији како би се уверио у то да ли је неки од података који су недостајали у међувремену регистрован, а својим интересовањем на шалтерима Фонда може и да, условно речено, подсети службенике на то да користи пензију по привременом решењу и да је потребно да се провери да ли је могуће донети ново решење. Проверу података у матичној евиденцији пензионер може да обави на шалтерима Фонда, а може и да затражи ЛИБ (лични идентификациони број, односно пин код) који ће му послужити као приступна шифра како би убудуће могао да их проверава и од куће, путем интернета. Пракса је показала да некада и непосредан контакт са послодавцем може осигуранику да помогне да се сви подаци што брже утврде.

Мирослав Мирић



није било могуће утврдити све чињенице које су од значаја за одређивање пензије. Исплата пензије се не доводи у питање и вршиће се по привременом решењу све док се не стекну услови да се новим решењем одлучи о коначном износу пензије. Зашто се доноси привремено решење?

Године које су за нама и економска ситуација у којој живимо утицали су и на решавање захтева за пензије и у знатној мери допринели великом броју привремених решења.

да је радник у одређеном периоду запослења био пријављен на осигурање, да су за тај период плаћени доприноси, као и да је његов послодавац редовно предавао М-4 обрасце, односно податке о његовом стажу и оствареној заради за сваку календарску годину.

При одлучивању о захтеву за пензију, стаж се утврђује само на основу података регистрованих у матичној евиденцији Фонда, због чега не може да се призна стаж који није на овај начин потврђен. Радна књижица и изјаве

а у појединим случајевима је податке неопходно тражити од историјских архива. Неретко, подаци се налазе код послодавца чије је седиште у некој од држава насталих на територији бивше Југославије и они се прибављају уз помоћ иностраних носилаца осигурања.

Нажалост, некада податке који недостају није могуће утврдити у разумном року и тада се, у складу са законским прописима (члан 207 Закона о општем управном поступку), прибегава доношењу привременог реше-

Помоћ у кући и кућна нега у Сечању

Ресурсни центар за особе са инвалидитетом ЕХО из Новог Сада и општина Сечањ потписали су споразум о сарадњи ради спровођења пројекта „Помоћ у кући и кућна нега“.

Циљ пројекта је унапређење квалитета живота старих, особа са инвалидитетом, као и деце са сметњама у развоју, пружањем услуге помоћи у кући и кућне неге, боља социјална инклузија у друштво, као и смањење стопе незапослености ангажовањем незапослених медицинских сестара, неговатељица и геронтодомаћица из општине Сечањ. На пројекту је ангажовано 12 геронтодомаћица и неговатељица и један дефектолог. Пројекат траје од 1. августа до 31. децембра 2016. а укупна вредност је три милиона динара.

Осим Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, пројекат је финансијски подржала и Градска управа за социјалну и децу заштиту града Новог Сада, као и донатори из Немачке и Швајцарске.

Ресор за унапређење живота пензионера

Градско веће Крагујевца први пут ће добити ресор за унапређење живота пензионера. Из градске касе за финансирање предложених активности новоформираног ресора за 2017. годину биће издвојено око 550.000 динара, јер се доста средстава већ упућује пензионерима кроз ресоре који се баве социјалном заштитом.

Ресор за унапређење живота пензионера бавиће се обједињавањем и координацијом рада свих удружења и организација које се баве старијим суграђанима.

У сусрет Параолимпијади у Рију

На Параолимпијским играма у Рио де Жанеиру, од 7. до 18. септембра, Србију ће представљати 16 спортиста и спортисткиња у атлетици, стонотенису, стрелаштву и дизању тегова.

Предводница српског тима биће стонотенисерка Борислава Пекић

Ранковић, носилац више од 200 медаља, укључујући и сребро на Параолимпијским играма пре четири године у Лондону, због чега је проглашена за најбољу стонотенисерку са инвалидитетом у свету.

Поред Бориславе, у стонотениском тиму Србије биће и Митар Паликућа, Нада Матић и Горан Перлић.

Јак тим ће имати и атлетичари. Најискуснији међу њима је Жељко Димитријевић, светски рекордер у бацању чуња и златни параолимпијац из Лондона. У атлетском тиму Србије наступиће и Небојша Ђурић у бацању кугле, потом Милош Митић у бацању чуња, у бацању копља бориће се Милош Зарић, Немања Димитријевић и Сашка Соколов.

Једини представник у дизању тегова у Рију биће Петар Миленковић, који из бенча подиже 250 килограма. У стрелачком тиму наћи ће се пет параолимпијаца – Растко Јокић, Здравко Савановић, Ласло Шурањи, Живко Папаз и Драган Ристић.

Србија је дебитовала на Параолимпијским играма у Пекингу, а четири године касније у Лондону државу је представљало 13 олимпијаца који су освојили пет медаља.



Клуб за тражење посла на Чукарици

Још један клуб за тражење посла, четврти на територији Београда, свечано је отворен 26. августа на Чукарици, у Улици Владимира Радовановића 2. Клуб су у присуству полазника обуке за активно тражење посла отворили Зоран Мартиновић, директор Националне службе за запошљавање, и Срђан Коларић, председник ГО Чукарица.

Опремање и рад ових клубова финансира се средствима Европске уније, кроз пројекат „ЕУ помоћ теже запошљивим групама“. Клубови за тражење посла помажу незапосленима да стекну знања и вештине потребне за активно тражење посла. Незапослени овде могу да добију информације о слободним радним местима, да размене искуства, науче како да напишу CV (радну биографију) и како да се представе послодавцу.

Захваљујући директном гранту ЕУ, чија укупна вредност износи више од 10 милиона евра, ове године отворено је 60 нових клубова за тражење посла, 20 центара за информисање и професионално саветовање и 80 самоуслужних радних станица.

Ефекти обука у клубовима огледају се у чињеници да је око 22 одсто од укупног броја незапослених који су били укључени у неки од програма убрзо нашло запослење.



Први у региону

На Зрењанинском путу у Београду, у Центру за моторна возила АМС Србије, недавно је отворен први центар за проверу психофизичких способности возача, намењен превасходно особама са инвалидитетом, што ће им омогућити да постану равноправни учесници у саобраћају.

Центар садржи симулатор војње, уређај за мерење запажања и психичких способности возача, као и уређај који мери физичке способности, попут брзине кочења, одзива гаса, стиска управљача...

Ово је једини овакав центар у ширем региону, а потребу за њим немају само особе са инвалидитетом, већ сви возачи, као и послодавци који запошљавају возаче. На овом месту ће моћи да се обавља прелиминарна процена за све возаче у Србији да ли су способни да возе.

Центар за проверу возачких способности основан је на иницијативу министра за рад, запошљавање, борачка и социјална питања Александра Вулина.

МЕЂУНАРОДНИ САЈАМ ИНОКООП У ЗРЕЊАНИНУ

Привреда – кључ економског развоја

Највећи и најпосећенији регионални међународни привредни сајам ИНОКООП одржан је од 25. до 27. августа у склопу зрењанинских „Дана пива“ седамнаести пут по реду у спортској хали „Медисон“ у Зрењанину. Окупио је је више од 200 излагача: предузетника, предузећа, представника привредних комора, банака, фондова, инвеститора и других пословних људи из земље и иностранства.



Организатори сајма, Регионална привредна комора и Опште удружење предузетника у сарадњи са Туристичким центром града Зрењанина, традиционално добри домаћини сајма, обезбедили су им добру прилику да прикажу своја досадашња достигнућа у производној делатности и иновацијама, али и услове за успостављање добрих пословних контаката и удруживања, као и друге видо-

ве сарадње. Партнер сајма ове године била је Привредна комора из Краљева, а учествовале су и коморе из Темишвара, Вуковара и Бихаћа.

Ову привредну манифестацију свечано је отворио Игор Мирковић, председник Покрајинске владе.

– У години предузетништва, највећи регионални привредни сајам ИНОКООП посвећен је афирмацији и даљем јачању

предузетништва –покретача и носиоца привредног развоја, јер кључ економског развоја је у развоју привреде и предузетништва, малих и средњих предузећа, али и малих породичних предузећа – нагласио том приликом Мирковић.

Чедомир Јањић, градоначелник Зрењанина, истакао је да је предузетништво значајно за развој града, и додао да је у Зрењанину прошле године скло-

Досад 2.800 излагача

На досадашњих 16 сајмова учествовало је више од 2.800 излагача из земље и иностранства. У структури ИНОКООП-а доминира производна делатност – 85 процената, а остатак представљају туристичке и услужне делатности. Ову манифестацију за протеклих 16 година посетило је више од 33.000 људи из Србије и околних земаља, као и многобројне привредне делегације, државници, амбасадори и представници других земаља, региона и градова.

пљено 13 уговора са новим инвеститорима, који ће запослити велики број Зрењанинаца.

За време одржавања ИНОКООП-а 2016. организатори су са другим организацијама и учесницима припремили низ пратећих програма и манифестација, од организовања округлих столова, презентација, тематских конференција, до посета званичника и пословних делегација из земље и иностранства. За грађане и излагаче организована је и традиционална наградна игра, а последњег дана сајма извучене су и додељене вредне награде.

М. Мектеровић

ПОКРАЈИНСКИ СЕКРЕТАРИЈАТ ЗА ПОЉОПРИВРЕДУ И ЗАДРУЖНИ САВЕЗ ВОЈВОДИНЕ

Задруге штите пољопривреднике

Вук Радојевић, покрајински секретар за пољопривреду, водoprивреду и шумарство, одржао је крајем јула радни састанак са Радиславом Јовановим, председником Задружног савеза Војводине, у просторијама Савеза у Новом Саду ради унапређења међусобне сарадње, а у циљу обезбеђења бољих услова за пословање земљорадничких задруга.

Том приликом истакнуто је да је неопходно да се, уз пуну примену Закона о земљорадничким задругама, који је ступио на снагу почетком ове године, и одлучност на свим нивоима власти, уз подршку задружних савеза и стручних институција, пољопривредници подстакну да се удружују, јер је организовање у земљорадничке задруге од значаја, не само за економски развој, него и за укупни друштвени развој села.

– Појединачним наступом на тржишту није могуће одбранити своје интересе и бити конкурентан у „утакмици“ са мултинационалним компанијама – рекао је Вук Ра-



Вук Радојевић и Радислав Јованов

дојевић. Он је додао да ће у покрајинском буџету за 2017. годину бити конципирана и мера финансијске подршке пољопривредницима, између осталог, и за изградњу силоса, те да би пољопривредници удружени у задруге требало ту да пронађу свој интерес и могућност да конкуришу за ова бесповратна средства.

Радислав Јованов је изјавио да је нови Закон о земљорадничким задругама добар и да га сада треба само стриктно примењивати у пракси. Такође, и да је подршка Покрајинског секретаријата за пољопривреду значајна за побољшање услова за пословање земљорадничких задруга. Нагласио је и да им је подршка Секретаријата посебно потребна у решавању проблема на терену око укњижбе задружне својине.

М. Мектеровић

У НЕГОТИНУ ОТВОРЕНА СЕНЗОРНА СОБА ЗА СТИМУЛАЦИЈУ ЧУЛА ДЕЦЕ

Квалитетнија социјална заштита

Неготин се придружио за сада невеликом броју градова који су добили сензорну собу за стимулацију чула деце с поремећајима сензорне интеграције (СИ). За почетак у њој ће се радити са децом и младима на смештају у Дому за децу и омладину „Станко Пауновић“ у чијим је просторијама и отворена на иницијативу Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања. Тим поводом у Неготину је боравио ресорни министар Александар Вулин.

– Деца су приоритет сваког друштва и основни задатак сваке заједнице је очување и унапређење њиховог здравља. Сматрамо да су сензорне собе значајно терапеутско средство и да свака наша институција треба да има такву собу. Надамо се да ћемо захваљујући донацији Електропривреде Србије и других дародаваца успети то да урадимо до краја године. Министарство ће наставити са напорима да унапређује квалитет услуга у систему социјалне заштите и наравно да ћемо се посебно потрудити да развијамо и унапређујемо мале домске заједнице, попут ове у Неготину. То јесте најхуманији и најфикаснији облик бриге о деци са сметњама у развоју, уколико им је ускраћена брига биолошке или хранитељске по-



Министар Вулин присуствовао отварању сензорне собе

родице. Политика Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања ће бити да непрекидно побољшава квалитет живота наших корисника, како кроз материјална давања тако и кроз свакодневну обуку људи који раде са децом – истакао је министар Вулин.

У уређење сензорне собе у Неготину у којој ће стимулацијом чула деце с поремећајима СИ бити омогућено да испоље своје успаване потенцијале и постигну емоционални баланс, Електропривреда Србије је уложила милион динара.

– Електропривреда Србије и овим путем, под слоганом „Укључи се у живот“ показује да своје успехе не види само у властитом

пословању, него и у друштвено одговорном понашању и хуманитарном раду, који је евидентан. Задовољство нам је што са министром Вулином присуствујемо отварању шесте по реду собе финансиране средствима Електропривреде и спремни смо да и убудуће помажемо овакве акције – рекао је Недељко Марковић, директор корпоративних послова Хидроелектране „Ђердап“, представник Електропривреде Србије. У опремање свих до сада отворених сензорних соба у Републици, у којима се путем сензорне обраде омогућава побољшање осећаја, мишљења и потребне моторике организма деце и младих са овим све учесталијим проблемима, ЕПС је

уложио пет милиона двеста педесет хиљада динара.

Дом за децу и омладину „Станко Пауновић“ је једна од најстаријих установа тог типа у Србији, са скоро стогодишњим искуством бриге о деци, изјавио је министар Александар Вулин. Према његовим речима, у развој Дома и институција социјалне заштите у општини Неготин у протекле две године преко ресорног министарства је уложено седам милиона динара.

– Наставићемо да улажемо како би квалитет социјалне заштите деце у неготинском дому и у читавој земљи био бољи. Град Неготин је први пут у оквиру трансферних средстава за развој услуга у заједници добио три милиона сто деведесет хиљада динара на годишњем нивоу. Држава, дакле, и у времену кризе и штедне налази начина да помогне локалним заједницама да обезбеде одрживост услуга социјалне заштите – поручио је министар Вулин.

У оквиру реформе социјалне заштите у Дому за децу у Неготину од пре неколико година функционише мала домска заједница у којој су смештена деца са сметњама у развоју, највише из Дома у Кулини, и за сада их је дванаесторо.

Јованка Станојевић

МЛАДЕНОВАЦ

Гости из Алексинца у Геронтолошком центру

Корисници и запослени из Дома за смештај одраслих и старијих лица са интелектуалним и менталним тешкоћама Кулина, општина Алексинац, посетили су 18. августа младеновачки Геронтолошки центар и у Центру за културу извели представу „Маске“. Уз поруку да смо сви рођени једнаки, ГЦ Младеновац позвао је суграђане да дођу и одгледају представу после које је организован коктел у фоајеу Центра за културу.

Претходно су домаћини љубазно дочекали госте из Кулине и одвели их на излет до Авалског торња, након чега је јединствена трупа наступила.

За лепо дружење али и промоцију толеранције и једнакости заслужни су директор Кулине мр Војкан Станојевић и в.д. директора Геронтолошког центра др Душица Токић, који су уприличили овај догађај у Младеновцу.

Г. О.

Нови председник УО УГЦБ

У Дому Бежанијска коса одржана је седница Управног одбора Установе Геронтолошки центар Београд којој је председавао нови в. д. председника УО, Милош Тодоровић, дипл. инж. менаџмента.

На седници су разматране измене Финансијског плана и Плана набавки за 2016. годину, а у складу са средствима која је определило Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, оствареним по конкурс Министарства правде и на основу одлуке градоначелника Београда. Опредељена средства намењена су за унапређење квалитета живота корисника Установе, као и за отварање још једног клуба за пензионере у Барајеву.

Одржана је и седница Надзорног одбора којој је председавао нови в. д. председника др Драган Б. Кевкић.

Т. Б.



Заједно за бољи пословни амбијент

Ана Брнабић, нова министарка државне управе и локалне самоуправе у Влади Србије, у својству председнице Управног одбора Националне алијансе за локални економски развој (НАЛЕД), и Бранислав Недимовић, нови министар пољопривреде и заштите животне средине и потпредседник УО НАЛЕД-а, били су домаћини радног сусрета на коме је пажња посвећена могућностима за подстицање пољопривреде у Војводини. У раду скупа учествовали су Игор Мирковић, председник Покрајинске владе, једанаест покрајинских секретара, Иштван Пастор, председник Скупштине АПВ, и Милош Вучевић, градоначелник Новог Сада. Разговарали су са око 140 представника малих и средњих предузећа у Србији, страних инвеститора, локалних самоуправа и организација цивилног друштва од којих су већина чланови НАЛЕД-а.

Током овог сусрета било је речи о даљим правцима развоја и плановима за подстицање привредне активности и јавно-приватних партнерстава у Војводини, програмима подршке пољопривреди, јачању капацитета општина и градова за локални економски развој и унапређењу сарадње покрајинских и локалних институција. Договорено је и да ће Покрајинска влада и НАЛЕД радити на споразуму о међусобној сарадњи који ће бити важан за реализацију програма нове Покрајинске владе. Најзначајнији део споразума односи се на економски развој Војводине и требало би да буде потписан у септембру ове године.

Према речима Ане Брнабић, главне области партнерства биће унапређење пословног амбијента на локалу кроз модернизацију администрације градова и општина, изградња



Радни сусрет посвећен подстицању привредног развоја Покрајине

инфраструктуре путем јавно-приватних партнерстава, развој једношалтерског система за инвеститоре и смањивање разлика у развоју војвођанских самоуправа.

Игор Мирковић, председник Покрајинске владе, изјавио је да ће кључну улогу у спровођењу тих циљева имати формирање Развојне агенције Војводине.

– Наша главна визија је бржи економски развој Војводине, посебно 15 локалних самоуправа које су у групи неразвијених. Ту је веома важна улога процеса сертификације који спроводи НАЛЕД и прави пут да се постигне конкретан резултат на локалу. Идеја Покрајинске владе је да понуди оперативни приступ инвеститорима кроз формирање Развојне агенције Војводине и развој једношалтерског система, јер је досадашњи број закључених уговора о јавно-приватним партнерствима мали. Велики проблем представља што потенцијални инвеститори немају једну институцију којој могу да се обрате ради

реализације пројекта – рекао је том приликом председник Мирковић.

Бранислав Недимовић је истакао да у Војводини само 12 локалних самоуправа има сертификат о повољном пословном окружењу и да подаци показују да су то и најуспешније средине, с обзиром на то да су од 2008. године привукле 1,29 милијарди евра инвестиција.

– Спремни смо да се фокусирамо и на јавно-приватна партнерства која општинама могу да реше бројне комуналне проблеме када су им ограничене могућности за задуживање, а у Војводини је одобрено само 14 таквих пројеката. Акцент сарадње са Покрајинском владом у оснаживању општина требало би да буде на јачању канцеларија за локални економски развој, преко којих ће инвеститори добијати квалитетну услугу – истакао је на скупу Бранислав Недимовић, министар пољопривреде и заштите животне средине и потпредседник УО НАЛЕД-а.

Мирослав Мектеровић

ИНВАЛИДИ РАДА СРЕМА, БАЧКЕ И БАНАТА

Летње ликовне колоније

Општинске организације инвалида рада Беочин, Кула и Ковачица, у сарадњи са Савезом инвалида рада Војводине, већ традиционално у јулу и августу организују ликовне колоније инвалида рада Срема, Бачке и Баната.

Стеван Синђелић, председник ООИР Беочин, истакао је да се у Беочину на ликовној колонији инвалида рада Срема окупиле 55 сликара, који су слика-

ли техникама акварел и уље на платну.

ООИР Ковачица организовала је шесту ликовну колонију инвалида рада Баната у Падини. Међу њима било је неколико сликара наиваца, као и двадесеторо деце из основних школа из Ковачице и Падине. Ликовне технике биле су уље на платну и на стаклу, као и дрворез, а теме најчешће пејзаж и мотиви сликара наиваца.

Како каже Мартин Ђуриш, председник ООИР Ковачица, као и ранијих година уз сликаре Баната било је и гостију из Срема и Бачке, а ове године и из Гуче, Крагујевца и Београда.

ООИР Кула одржала је осму ликовну колонију инвалида рада Бачке, на простору комплекса „Чарда језеро“. Шеснаест сликара сликало је пејзаже и мртву природу, а након завршетка

колоније сви су добили захвалнице.

Колонији су присуствовали, између осталих, Стана Свилаков, председница СИР Војводине, Станко Нимчевић, потпредседник СИР Србије, Карољ Валка, заменик председника општине Кула, и Јелена Шапоња, начелница одељења за финансијске послове Филијале РФ ПИО Сомбор.

Д. Копаћ

У СВРЉИГУ ОДРЖАНА 11. БЕЛМУЖИЈАДА

Сврљишки бренд – белмуж

Привредна, туристичка и културна манифестација Белмужијада, 11. по реду, одржана је почетком августа на спортском центру Пастирштите у Сврљигу. У троуглу базена, реке Тимок и стадиона, у три дана саборовања овај градић на југоистоку Србије посетило је по процени организатора око осамдесет хиљада туриста. Пастирски белмуж, пастирице, пастири, вишебој, етнохрана, лепота народних ношњи и добра музика чувају традицију која се преноси с колена на колена.

О значају сабора, очувању и неговању традиције, развоју туризма и предузетништва и привредном опоравку сврљишког краја, на отварању Белмужијаде говорила је Јелена Трифуновић, председница општине Сврљиг. Милија Милетић, народни посланик, покренач ове манифестације, „мале Гуче“, био је пресрећан што сабор расте, добија на значају и доприноси развоју средине.

У име Владе Републике Србије госте и домаћине је поздравио и манифестацију отворио Никола Селаковић (министар у претходној Влади). Том приликом он је обећао да је приоритет Владе да економски опоравља мале средине, да улаже у те крајеве и запошљава нове раднике. Подсетио је на већ најављена улагања у југ и исток Србије где се очекују нови инвеститори.

Гости Белмужијаде били су народни посланици, председници суседних општина и јавне личности привредног и културног живота Србије.

Белмуж, сврљишки бренд, прави се по рецепту старом више од два века од младог сира и пројиног брашна. Процена је да се у три дана продало око пет тона белмужа. У справљању белмужа такмичило се 48 еки-



Екипа Лукавице, победник у справљању белмужа

па из Србије, Бугарске и Грчке што говори да такмичење добија и међународни карактер. По оцени стручног жирија, најбољи белмуж направили су мајстори градског насеља Лукавица у Сврљигу, други су такмичари приградског села Жељево, треће место припало је екипи Кумови из Сврљига. Најбоље слатке колаче направила је Санела Михајловић, слане и слатке пите домаћице МЗ Грбавче, а слана пецива – Јасмина Маринковић, док је најбољи штанд поставила Марина Савић из Сврљига.

Свеукупни победник у пастирским играма је екипа МЗ Плужина. Титулу мис пастирице понела је Милица Павловић (16) из Београда која је пореклом из сврљишког краја, а мис пастира је десетогодишњи Александар Јовановић из Сврљига. На овогодишњој Белмужијади надметало се око две хиљаде такмичара. Најуспешнијим екипама организатор је уручио пехаре, медаље, дипломе и новчане награде.

Своје место на Белмужијади имали су и привредници. У Балон-сали приређен је Први сајам произвођача намештаја југоисточне Србије. Десетак малих и средњих предузећа и породичне фирме представили су најновије колекције намештаја који се добрим делом и извози. Према првим сазнањима, склопљени су и нови уговори и јавили су се потенцијални купци намештаја. Свим учесницима Сајма уручене су дипломе.

У данима Белмужијаде одржани су концерти Жељка Самарџића, Дејана Матића, групе Медени месец, Јасне Кочијашевић и Драгослава Михајловића Канаринца. Наступиле су и фолклорне групе из Бугарске, Грчке, Сврљига и околних места, а одржан је и Десети јубиларни Сабор гајдаша балканских земаља.

Једанаесту Белмужијаду са пратећим манифестацијама успешно је организовао Центар за туризам, културу и спорт Сврљиг, покровитељ је била општина Сврљиг, као и многобројни спонзори.

Слађана Ђорђевић

У КЊАЖЕВЦУ ВАШАР ЗА СВЕТОГ ИЛИЈУ

Традиција дуга 179 година

Српска православна црква и верници прослављају 2. августа Светог Илију и на тај дан у многим градовима се организују вашари. Књажевачки вашар има традицију дугу 179 година.

Вашар – панађур у Књажевцу, на којем се обавља трговина различитом робом, почео је прво да се одржава на Преображење 1837. године, али је званично у Књажевцу (Гургусовцу) успостављен уредбом о панађурима 1839, када је утврђено да временски може трајати три дана (2, 3. и 4. августа), што је остало до данашњег дана.

За наведени период промењено је шест

локација на којима су одржавани вашари. У почетку на вашарима се трговало стоком, пољопривредним и занатским производима, а касније и другом робом. Некада је на њему могао да се види циркус, менаџерија, зид смрти и друге атракције. До данас, задржали су се рингишпил и луна парк.

Вашари нису могли да се замисле без мекика, плескавица, клакера, сладоледа, стаклене вуне, лубеница, као и без робе за свачији џеп. Светоилијски вашар највећи је од пет, колико их се сваке године одржава у Књажевцу и посећују га и житељи суседних општина, као и из Бугарске.

Д. Ђорђевић



Лубеница их прославила

У Добринцима, селу у румској општини, 7. августа је одржана „Бостанијада“, која је привукла велики број произвођача и посетилаца. Сви они окупили су се у част бостана, који је Добринчане прославио на простору бивше државе.

Добринчани су и овога пута на „Бостанијади“ прогласили највеће и најслађе плодове и искористили прилику да се забаве. Најтежу лубеницу од 24 килограма и 200 грама произвео је Радослав Радовац из Добринца, друго место заузео Сава Петковић из Пећинаца, док је трећепласирани био Драган Манојловић, такође из села домаћина. Награду за најслађу лубеницу добио је Бора Неђић.

– Моја породица лубенице производи више од пола века. Ове године сам изузетно задовољан и родом и ценом. Продали смо бостан на тезги у Земун Пољу, али и сталном купцу из Барајева – истиче Радовац.

Када је о дињама реч, прво место за најтежу од 8.550 грама освојио је Дејан Видаков из Сибача, а друго и треће Добринчани Ђорђе Гагић и Бранислав Симићић.



Ни овога пута на „Бостанијади“ нису изостале жене. Колаче су изложиле и такмичиле се у мешењу штрудле чланице удружења из Шимановаца, Пећинаца, Краљеваца и Добринца. Прву награду за штрудлу са рогачем, какаом и сувим грождем освојила је Светлана Митровић из Краљеваца, дру-

го место заузело је Удружење жена „Шимановчанке“, док је треће припало Љиљани Милкић из Добринца.

– Све је једноставно, штрудлу правим без рецепта. Умесим меко тесто са домаћом машћу и прстухватом соли, а важно је и да се квасац стави у млако млеко – каже победница.

Поред терена где се одвијало такмичење, Добринчани су кували паприкаш, како се то некада радило на бостанима. Екипа Ивице Остојића скувала је најкуснији.

– Ставили смо по четири килограма свињског и јунећег меса, три килограма црног лука и потребне зачине. Кували смо га на црвеној врби два сата – истакао је Остојић.

Диплому за најлепшу колибу на „Бостанијади“ добио је Вукашин Вукајловић. Најлепше коњске запреге на такмичењу имали су Краљевчани – Златко Вукашиновић, Жељко Поповић и Миленко Бугарчић.

Да све буде занимљивије, такмичила су се и деца у брзом једењу лубеница и дувању брашна из тањира. Мушкарци су се надметали и у надвлачењу конопца, а представили су се и чланови Боћарског клуба „Змања“ и бајкери, који су показали да „знају“ и са тамбурашима.

Сви посетиоци уживали су у игри КУД „Добринци“ и ритмичкој гимнастици групе из Шимановаца. **Г. Вукашиновић**

СМОТРА НАРОДНИХ ОБИЧАЈА „ВРАЖОГРНАЧКИ ТОЧАК“

Точак се окренуо 34. пут

Првог августовског викенда, у порти цркве Св. Тројице у Вражогрнци код Зајечара, одржана је 34. смотра народних обичаја „Вражогрначки точак“.

Смотра је трајала два дана, а наступило је више од 300 аматера из Зајечарског, Борског и Поморавског округа. Манифестацију народних обичаја отворила је Сузана Стаменковић, помоћник градоначелника Зајечара. Она је захвалила учесницима уз чију помоћ ево већ три деценије ова смотра успева да сачува обичаје, културу и традицију овог краја за будуће генерације.

– Успевамо да отргнемо од заборава сваки стих, изворну песму и коло, шару на народној ношњи... Све то представља победу правих вредности над



КУД „Владимир Станојевић“, Шуљковац

временом и шундом – рекла је Сузана Стаменковић.

Првог дана „Вражогрначког точака“ наступила су култур-

но-уметничка друштва „Коло“ из Књажевца, „Зоран Гајић“ из Рготине и „Слога“ из Вражогрнца. Другог дана програм су из-

вели КУД „Божур“ из Звездана, „Петар Радовановић“ из Злата (Бор), „Владимир Станојевић“ из Шуљковца (Јагодина), изворна група „Јабланица“ из истоименог бољевачког села, и поново представник домаћина КУД „Слога“.

Током дневних активности била је отворена изложба дечје ликовне колоније. Посетиоци су могли да разгледају изложбу слика професора Горана Пејчића из Вражогрнца и изложбу народног стваралаштва.

Смотра народних обичаја у Вражогрнци завршена је проглашењем лепотице вечери, а титулу је ове године понела Милена Михајловић из Шуљковца (Јагодина).

Мирко Славковић

МЕЂУНАРОДНА КОЛОНИЈА УМЕТНИЧКЕ КЕРАМИКЕ У ЗЛАКУСИ

Сјај древног заната

У знаменитом селу Злакуса, између Пожеге и Ужице, и ове године друга половина августа била је обележена традиционалном Међународном колонијом уметничке керамике. Уметници из Америке, Израела, Русије, Турске, Црне Горе и Србије радили су уметничка дела од глине, чија је основа стари лончарски занат. Колонија је део пројекта под називом „Керамика Злакуса“ чији је аутор Софија Бунарџић, академски сликар керамичар и професор у уживичкој Уметничкој школи.

Покровитељи 21. колоније керамике били су Министарство културе и информисања и град Ужице. Радови настали у овогодишњој колонији биће изложени током новембра у холу Градске галерије у Ужицу.

Колонија је одржана у домаћинству и радионици Милана Савића, лончара грнчара. Прво печење мањих уметничких радова, на отвореној ватри, већ је обављено, док је друго печење већих скулптура планирано за септембар. За учеснике су организовани и бројни излети у околина места ради упознавања природних знаменитости. Између осталог, уметници су обишли Потпећку пећину, Сирогојно, Златибор, Мокру Гору, Трипкову, Ариље...

За протеклих 20 година Међународна колонија уметничке керамике у Злакуси угостила је 320 уметника из 28 земаља са свих континената. На колонији је за то време боравило и 16 ликовних критичара, неколико уметничких фотографа, археолога, архитеката и етнолога из 31 државе. Жеља организатора је да се у рад колоније укључи и што више младих уметника, па су ове годи-



Практична употреба грнчарије

не у колонији учествовали и бивши ученици Уметничке школе у Ужицу, сада академски уметници – Ана Лазић и Бојан Грујић. У Злакусу су тих дана свраћали и бројни туристи.

Захваљујући проф. Софији Бунарџић, скоро замрли грнчарски занат у овом селу је поново оживео. Око 400 мајстора лончара грнчара израдом грнчарије обезбеђује средства за егзистенцију, а уметници из целог света су добили прилику да се упознају са старим, традиционалним начином израде керамике. Ради се о техници старој више од четири века, на спором, ручном колу и печењем на отвореној ватри, што је једин-

ствено на ширим балканским просторима. Сировина је прерађена глина помешана са беличастим каменом, минералом калцита, која се копа у пожешким селима Врањани и Рупељево.

Производи злакушких лончара су разни употребни судови – лонци, ђувечаре, пржуље, сачеви... Кажу да је храна спремана у земљаним посудама изузетног укуса, а ови предмети могу да послуже и као украс у стану или пословном простору. Уметници су прихватили „злакушку“ технику израде предмета од глине, па су њихова остварења изложена у галеријама широм света.

Милан Павловић



Прва награда Владану Радисављевићу из Алексинца

САБОР ГАЈДАША БАЛКАНСКИХ ЗЕМАЉА У СВРЉИГУ

Неговање изворног мелоса

Прве вечери на Белмуџијади у Сврљигу одјекивао је звук гајди десетог, јубиларног Сабора гајдаша балканских земаља. Била је то смотра народног стваралаштва и извођачких достигнућа гајдаша солиста из Грчке, Македоније и Србије. У конкуренцији 18 извођача диплому и десет хиљада динара за подстицај и даље усавршавање свирања на гајдама добио је Александар Јовановић из Сврљига.

За најбоље одсвирано коло диплому и десет хиљада динара добили су гајдаши Слободан

Димитријевић Гале из Ниша и Ненад Јовановић из Сврљига. Највреднију награду – „Сврљишке гајде“ добио је Владан Радисављевић из Алексинца, и то за најкомплетнији наступ. Награду публике поделили су Евангелија Пандазоглу из Грчке и Костадин Атанасов из Бугарске. Награде и захвалнице добили су и учесници свих десет сабора у Сврљигу.

И овај сабор имао је циљ да отргне од заборава овај стари музички инструмент, да сачува изворни мелос и подстиче мла-

де гајдаше. У сврљишком крају гајде су биле у употреби у претпрошлом веку.

Жири у саставу др Данка Лајић Михајловић, етномузиколог, Мирјана Думнић, етномузиколог, и домаћин Милен Гојковић, професор, позитивно се изјаснио о концерту гајдаша у Сврљигу.

Сабор гајдаша организовао је Центар за туризам, културу и спорт Сврљиг, под покровитељством општине Сврљиг и Министарства културе и информисања Републике Србије.

С. Ђорђевић

САЧУВАНИ ОБИЧАЈИ И ТРАДИЦИЈА У
СЕЛИМА ОПШТИНЕ СМЕДЕРЕВСКА ПАЛАНКА

Главашеви дани, сабор, погачијада...

У селима општине Смедеревска Паланка негују и од заборава чувају традицију старих обичаја и културну баштину. Тако су у првој недељи августа у селу Глибовац одржани дванаести „Дани Станоја Главаша“. Окупљене су млади подсетили на одавно заборављене старе спортске игре, скок удаљ, бацање камена с рамена, скок увис, из места, борбе на греди, надвлачење клипка, клис и машка, обарање руку... Одржано је и такмичење у хајдучком вишебоју, где је прво место у конкуренцији младог харамбаше понео Лазар Ђурђевић, док је за харамбашу проглашен Андреја Станковић. У културно-уметничком програму наступили су песници чланови „Књижевног

клуба 21“ из Смедеревске Паланке, КУД „Абрашевић“, као и извођачи фолклора из Новог Села, Велике Крсне и Глибовца.

И ове године, у некада највећем селу у Србији, Азањи, одржан је Сабор фамилије Талијан, који живе и раде у Београду, Новом Саду и у иностранству. Окупљање је било код Талијанског ђерма, а ова манифестација има за циљ да се фамилија упозна, да се заједно присете својих корена, али и да се подстакне стварање подмлатка, и то тако траје двадесет година.

Туристичко-земљораднички клуб „Азањска погача“, Земљорадничка задруга Азања и истоимена месна заједница организовали су јубиларну, 20. „Азањску погачу“. Манифестација је



почела изложбом фотографија „Ходати и осетити“ Народног музеја из Смедеревске Паланке и старих фотографија 33 Азања. Потом је одржан дефиле коњаника кроз Азању, изложбе погача и домаће радиности, било је и фудбала, а окупили су се и Азањци који живе и раде ван овог села, уз пригодан културно-уметнички програм КУД „Селевац“. Домаћице из Азање и околних места изложиле су погаче умешене и направљене на старински начин, без адитива.

За то су биле награђене. За најбољу погачу припремљену на традиционалан начин признање је добила Зденка Милојевић. Најбоља у припремању модерних погача била је Милица Пантелејић, док је награду публике добила Наташа Васиљевић. Цици Пантелејић припала је награда за најбоље изложене ручне радове. И, тако, Глибовчани и Азањци чувају обичаје и негују традицију наше старе културне баштине.

Сл. Костантиновић

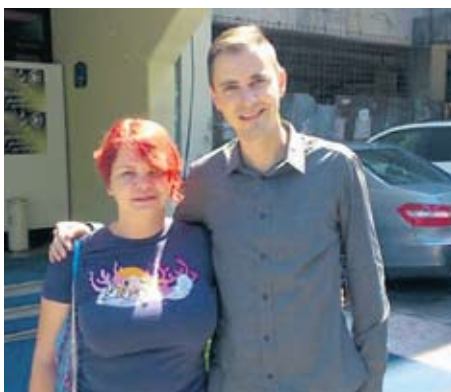
ФЕСТИВАЛ ФИЛМСКОГ СЦЕНАРИЈА У ВРЊАЧКОЈ БАЊИ

Прва награда филму „Поред мене“

Један од најзначајнијих сегмената врњачких културних свечаности, Фестивал филмског сценарија, одржан је по 40. пут на Летњој позорници која носи име нашег познатог глумца Данила Бате Стојковића и у сали врњачког биоскопа. Фестивал је отворио Иван Џатић, заменик председника општине Врњачка Бања, док су филмски програм отворили филмови „Дневник машиновође“, сценаристе и редитеља Милоша Радовића, и „Добра жена“ у режији Мирјане Карановић.

После пројекције првог филма званице и гости су у Замку културе присуствовали изложби слика и плаката под називом „Филмови које смо волели“. У Библиотеци „Др Душан Радић“ промовисане су књиге филмских прича, „Филмус“ редитеља Слободана Шијана и „Лексикон УУ филма“ Ненада Полимца.

На овогодишњем фестивалу приказано је 16 остварења а стручни жири радио је у саставу Предраг Перишић, драмски писац и сценариста, Горан Радвановић, филмски



Милена Богавац и Стеван Филиповић,
сценаристи награђеног филма

редитељ и сценариста, и Небојша Брадић, позоришни редитељ и сценариста (председник жирија). По оцени жирија, прва награда на фестивалу припала је филму „Поред мене“ Стевана Филиповића и Милене Богавац, друга награда филму „Влажност“ Николе Љуце и Сташе Бајац, трећу награду

добио је филм „Добра жена“ Мирјане Карановић, Стевана Филиповића и Дарка Лунгулова. Специјална награда за сценарио додељена је Момиру Милошевићу за филм „Отворена“.

Жири домаћина – Врњачке Бање, у саставу Дане Станојчић, Миомир Михајловић и Маја Реметић, доделио је Радошу Бајићу традиционални златник. Награду „Илустроване политике“ под називом „Славко Лазаревић“ жири новинара у саставу Владимир Џудовић, Драган Дугалић и Срђан Јаковљевић доделио је филму „Палуба испод Теразија“ (сценарио: Душан Зарић, Дејан Влаисављевић Никт и Илија Лабало).

Покровитељи Фестивала филмског сценарија у Врњачкој Бањи били су Министарство културе и информисања Републике Србије и општина Врњачка Бања. Велики број спонзора подржао је ову јединствену филмску манифестацију која је трајала од 13. до 17. августа ове године.

Д. Ивановић

ЗАВРШЕН ШЕСТИ „РУМФЕСТ“

Јело, пиће и „Гарави сокак“

Прве суботе августа у Руми је одржана туристичко-привредна манифестација „Румфест“, чији је циљ афирмација фрушкогорских вина и месних прерађевина. Због кише, фестивал је окупио петнаест уместо 26 најављених излагача. На Градском тргу, поред винара и месара, нашли су се и пчелари, произвођачи сира, а штандове су украсили и сувенири.

– Поносни смо на винову лозу која је засађена у Срему пре 17 векова на обронцима Фрушке горе. „Румфест“ организујемо у спомен на све генерације Сремаца које су протеклих столећа уживале у вину – казао је на отварању Бошко Неговановић из Туристичке организације општине Рума.

Све што је било за јело и пиће могло се пробати и купити. Од Станислава Јаворца, пчелара из Руме, посетиоци су највише куповали мешавину меда, полена и прополиса. Мало даље, штандове су имали Мачвани. Момчило



Будимировић из Глушаца нудио је козји сир у храстовој кори, за који каже да најбоље иде уз воће и бело вино. Миленко Јовшић из Богатића имао је прерађено воће и поврће, справљено по старим рецептима. Крај њих је била и Јелена Станисављевић, која је изложила ручно прављене сапуне, слатко и ликер од руже.

На тезги месаре из Војке мирисали су врући чварци, а нудили

су и цигерњачу, кулен, сланину, шунку...

Нису на „Румфесту“ изостали ни чланови Удружења Европски вински витезови „Свети Георгије“, који пропaгирају умереност у пијењу и ширење винске културе.

– Људи кажу да је једна чаша довољна, а две су мало. У вину би требало уживати и не претеривати – рекао је проконзул вин-

ског витешког реда Александар Којић.

Међу винарима су били и Љубица и Милош Радојчић из Черевиха, који имају винову лозу на седам и по катастарских јутара.

– Продајемо грожђе, а од онога што претекне направимо вино. Деца су данас главна у послу, а ми смо помагачи – казала је Љубица за наше новине.

На фестивалу су представљене и манифестације „Римски дани“, који се одржавају у Хртковцима, и „Овчарски дани“ у Бачинцима.

„Румфест“ је завршен весело, концертном тамбурашом из Шашинаца и новосадске групе „Гарави сокак“.

Фестивал је организовала Туристичка организација општине Рума, уз покровитељство Покрајинског секретаријата за пољопривреду, водопривреду и шумарство и локалне самоуправе.

Г. Вукашиновић

У КЊАЖЕВЦУ ЗАСВИРАЛЕ ТРУБЕ СА ТИМОКА

Чудесна музичка представа

Почетком августа Књажевац је био престоница трубе југоисточне Србије. На манифестацији „Звуци трубе са Тимока“ на летњој позорници Дома културе за титулу најбољег трубача и оркестра такмичило се шест оркестара из Грделице, Бојника, Пирота, Сурдулице и Књажевца. На трагу трубачке традиције књажевачког краја, они су приредили гледаоцима чудесну музичку представу. Жирију, у коме су седели професори музике Дарко Димитријевић, Драган Станојевић и Маријан Цветановић, није било лако да, одлучујући о наградама, помири звуке истока и југа. Укрстили су се стилови, а пресудила је компактност, енергија коју преносе. Најјача енергија осетила се код оркестара са југа, казао је председник жирија, професор трубе Дарко Димитријевић.

За најбољи оркестар проглашен је оркестар Милана Николића Доње из Грделице, који постоји педесет година. Златну трубу са Тимока као



најбољи трубач понео је Кристијан Трајковић из села Загужање у општини Сурдулица.

Проглашени су и најбољи тенори, басисти, бубњари, као и они који су музицирали најизворније, ван конкуренције. Најизворније је свирао блех оркестар „Барка“ из Књажевца. Победницима су уз дипломе и пехаре припале и новчане награде.

Организатор ове манифестације, својеврсног увода за сабор у Гучи, уз велику подршку општине, била је Туристичка организација Књажевца.

Д. Ђорђевић

Мајстори трубе из источне Србије

На 56. Сабору трубача у Гучи (11-14. августа) трубачком оркестру „Барка“ из Књажевца додељено је „мајсторско писмо“ и звање мајстора трубе. Тако је још на такмичењу трубача у Књажевцу најавио Милош Величковић, капелник тог оркестра, прва труба „Барке“. После 25 година од чувеног Раке Костића, први пут мајсторско писмо долази у источну Србију. Мајсторска писма добијају трубачи који су три пута били победници, или добили најзначајније награде Сабора, проглашавају се за мајсторе трубе, а имена им бивају уклесана у мермерну плочу на зиду Дома културе у Гучи.

Старим инструментима у част

На 33. Фестивалу инструменталне традиције Балкана у Грљану (манifestација се некада звала „Сабор фрулаша“) учествовало је око 150 извођача, од којих су половину чинили извођачи на различитим традиционалним инструментима. У овом зајечарском насељу слушала се фрула, дудук, окарина, кавал, гајде, цевара, гоч... Многбројна публика могла је да ужива и у сплетовима игара и разним кореографијама учесника, а у оквиру овогодишњег Фестивала одржане су и музичке радионице на којима искусни музичари своје знање преносе млађим нараштајима.

На радионицама су могли да учествују сви заинтересовани полазници, а водили су их прави мајстори традиционалних инструмената. Радионице за фрулу водио је истакнути инструменталиста



За гајдаша мајсторско писмо

Мајсторско писмо 33. Фестивала инструменталне традиције Балкана припало је Максиму Мудринићу, познатом гајдашу из Сивца. Фестивалској публици у Грљану и Зајечару представили су се: Центар за традиционалне уметности „Корени“, Школа фолклора из Књажевца, Оркестар Леики-Илинско врело и гости из Румуније, КУД „Дунав“ из Свинице, као и Етно група „Руно“ из Врњачке Бање, састављена од младих талентованих људи који певају и свирају више инструмената, међу којима је и Александар Милутиновић, градитељ старих инструмената. Манифестацију су пратиле изложбе слика, домаће радиности, меда и традиционалних инструмената.

Тихомир Пауновић, а за тапан Душан Поповић из Тутина. Полазници су свирање на кавалу учили од Милоша Јаковљевића, а тајне свирања на ђеманима преносио им је извођач из Македоније. Министарство културе препознало је значај музичких радионица за очување народне традиције и свирања на старим инструментима, тако да је за ове пратеће манифестације грљанског фестивала определило 300.000 динара.

Фестивал инструменталне традиције Балкана одржан је под покровитељством града Зајечара и уз подршку Министарства културе и информисања Републике Србије. Организатори реномиране смотре инструменталне традиције Балкана су и ове године били МЗ Грљан и Центар за културу и туризам града Зајечара.

Јованка Станојевић

ДВАДЕСЕТИ „ТРСТЕНИК НА МОРАВИ“

Богат програм у целом граду

Изложбом фотографија у ликовном салону Дома културе практично је почела 20. јубиларна манифестација „Трстеник на Морави“. Свечано ју је отворио председник општине Трстеник Александар Ћирић, а програм је

настављен плесом „Моравских вила“ на градској плажи, ватреним наступом групе „Хаос аниматори“ из Новог Сада.

Од 9. до 14. августа на тениским теренима трајао је тениски турнир, трстенички кара-

тисти демонстрирали су своје вештине, одржан је и програм за децу, док је у вечерњим сатима наступила певачка група КУД „Живојин Вукадиновић“ из Медвеђе.

Свој део програма имали су и трубачи Бојана Крстића, прошлогодишњег освајача „Златне трубе Гуче“, у центру града. Такмичили су се и пионири у пецању, а на градској плажи уприличена је нова ликовна колонија. На градском базену су одржане игре на води, а 12. августа, претпоследњег дана манифестације, одржана је деčја сликовница под називом „Центар у боји“, затим занимљив беби маратон и такмичење караока.

Последњег дана, 13. августа пре подне одржана је „Чорбијада“, затим препливавање Мораве, а онда и најинтересантинији део манифестације „Трка чамаца с мотком“ а после трке

пливачки маратон на градској плажи. Завеса манифестације спуштена је у центру града, уз свечану доделу награда.

Истог дана у 21 сат љубитеље рок музике забављали су бендови „Немирни“ и „Погрешан приступ“.

Организатор ове традиционалне културно-забавне и спортске манифестације била је ТО Трстеник а покровитељи Министарство за трговину, туризам и телекомуникације Републике Србије и општина Трстеник. Да све буде како треба помогли су и бројни спонзори, сазнајемо од директора Туристичке организације у Трстенику Владимира Јевтића. Признање „Најморавец“ председник општине доделио је Милутину Мићи Стојановићу, угледном естрадном уметнику, рођеном у Богдану, селу надомак Трстеника.

Драган Ивановић



ОНЕ ПУТУЈУ ВИШЕ ОД МУШКАРАЦА

Жене смело обилазе свет

На изазовне дестинације и ризикантне туре одважују се независно од породичног и брачног статуса, и то све чешће потпуно саме

„Ако је просечан људски век 75-80 година, онда сам прву половину живота провела као књишки мољац, заглавена у себе и радећи послове који ме, углавном, нису испуњавали. На прагу четрдесете сам се пробудила, схвативши да нисам остварила ниједан од својих снова – да живим слободно и од писања. Тада сам решила да напустим све и да убудуће радим само оно што волим. То је било у јулу 2011, када сам кренула на пут око света бициклом. Нисам богата, немам уштеђевину, преживљавам сналазећи се, као и сви, али оно што је битно јесте да живим како желим и да следим свој сан.”

Иза Београђанке Снежане Радојичић данас је више од 40.000 километара преваљених на два точка, по Европи, Малој Азији, Русији, Далеком истоку, пустињи Гоби, Хималајима, Југоисточној Азији, укупно тридесет земаља у протеклих пет година. И неколико објављених књига – приповести, романа, путописа, приручника.

Живот као авантура или живот као сан. И једно и друго помало, а највише оно што ова дипломирана професорка књижевности сама исписује на свом сајту: „Остварила сам свој циљ – да живим слободно и од својих књига. У међувремену сам се неизлечиво заразила номадским начином живота, тако да више и не размишљам о завршетку путовања”.

Снежана је тренутно у Макау, па наставља за Хонгконг, онда планира тромесечну туру Јапаном, потом прелази на амерички континент, прво Калифорнија, па Флорида, а наредне правце још нема исцртане у глави.



Тридесет земаља и 40.000 километара: Снежана Радојичић

Концепт своје планетарне војње објашњавала је приликом летошњег боравка у домовини, када је поводом изласка нове књиге „Номад” учествовала на неколико десетина трибина у Србији, али и целој бившој Југославији. И увек је имала потребу да разуберава импресионирану публику и своје „навигаче” који је прате на Фејсбуку и њеном блогу да за то у шта се упустила нису неопходна изузетна својства, луда храброст и велике паре. Потребна је само иницијална решеност, а потом се ствари дешавају саме од себе, иду спонтано, тврди она. Оно што свакако није могуће јесте стриктни итинерер, негде због бирократских препрека или проблема с визом, другде временске прилике могу да буду пресудне (као у пустињи Гоби када је остала заробљена изненадном снежном мећавом и температуром од минус 10) а врло често одлучује тренутна процена о конкретном месту као погодном за дуже или краће задржавање. Укратко, велика је ствар моћи следити унутрашњи ритам, без обавезе усклађивања са другима.

То каже Снежана, али то је, опште узев, и један од кључних аргумената у прилог путовањима

без сапутника, у друштву са самим собом, светском тренду све видљивијем последњих година.

Док је задивљујући животни/бициклички пут наше суграђанке резервисан само за малобројне екстремно одважне и психофизички издржљиве, поменути модел соло крстарења планетом је неупоредиво мање изазован, али свакако представља искорак из уобичајене годишњеодморске шеме.

Као такав стиче све већу популарност (превасходно у Америци, Канади, Британији), а и дестинације су све разноликије, са већим и мањим примесима авантуре, ризика и пратећих узбуђења.

Предрасуде овде падају на самом старту. И родне и старосне. Статистички просек у САД открива да први кандидат за овакво путовање није младић од 28 година, већ дама од 47 година. Сви показатељи говоре да су жене данас те које путују и освајају свет.

Оне зарађују више него пре, троше више, њихова куповна моћ никад није била већа (125.000 милијарди долара, према „Харвард бизнис ревији”) што је све допринело експлозивном расту у области туризма и путовања, наводи се на сајту

„Смела путница”, намењеном женама.

Пораст интересовања одсликава се и у податку да је у последњих шест година број путничких агенција само за њих порастао два и по пута. Независно од породичног и брачног статуса, да ли су неудате, удате, разведене или удовице оне се све чешће одлучују да путују у друштву других жена или саме.

Са мушкарцима то није случај. Само 27 одсто њих, у поређењу са 72 процента жена, решило би се на солирање. И мушки компаниони на путу су ретка појава. Као што је негде добро примећено, двојица пријатеља могу да иду заједно да пецају, а две пријатељице било куда.

Међу онима који се упусте сами на одмор највише је жена у доби између 50 и 70 година. У поређењу са временом од пре десетак година огромна је промена у проценту, али и у вредновању. Самци на путу носили су некад жиг усамљених и неуспешних. Данас, напротив, путовање у једини третира се као препознатљив знак самосвести и слободе, моћи да радиш оно што желиш и хоћеш, без потребе угађања партнеру. А у томе, наравно, предначе моћне и самосвесне жене.

Д. Драгић

Пољска мимо света

После реформе из 2012, када је старосна граница за престанак радног века подигнута на 67 година за мушкарце и жене, најављен повратак на старо: у пензију ће се одлазити са навршених 65 и 60 година

Када се пре четири године Пољска прикључила већини чланица ЕУ и старосну границу за одлазак у пензију са 65 година за мушкарце и 60 за жене подигла на 67 за све, то је образложено „адекватнијим суочавањем са демографски реалношћима“. И тамо је, наиме, продужен животни век, што је угрозило фискалну стабилност пензијских фондова и државног буџета.

У међувремену, овај аргумент је анулирала – политика. У кампањи за изборе прошле године, партија „Правда и право“ и председник Анджеј Дуда обећали су да ће укинути „радно изнуривање до смрти“, како су тумачили непопуларну пензијску реформу из 2012, и све вратити на старо.

Колико је то допринело убедљивој победи „Правде и права“ прошлог октобра – има већину у оба дома Сејма (парламента) – није израчунато, а овог лета је на дневни ред дошло испуњавање тог обећања.

Из кабинета председника Дуде влади је упућен текст закона којим се систем заиста враћа на стање од пре 2012: граница за престанак радног века је, мимо светског тренда, опет постављена на 65 година за мушкарце и 60 за жене.

Предлог су подржали влада и парламент, који ово тек треба формално да одобри. Ако све буде било како се очекује, ново-старо стање би требало да важи од октобра идуће године.

На питање ко ће то да плати, стигао је такође политички одговор: повећани трошкови ранијег одласка у пензију биће надокнађени ефикаснијом наплатом



ПДВ-а. Та ефикасност морала би да достигне бар осам милијарди злота (Пољска није у евро зони). Прерачунато – 1,8 милијарди евра.

Наравно, одмах се огласио ММФ, предочивши рачуницу да ће овај преокрет буџетски дефицит пребацити изнад регулативом ЕУ дозвољене црте од три одсто БДП-а. Додуше, не драматично: само за 0,1 одсто.

Али и ово минимално пробијање границе могло би да буде веома скупо, јер покреће неке механизме који би Пољску могли да оставе без значајних средстава из развојних фондова ЕУ.

Са 38 милиона становника и бруто друштвеним производом од 428 милијарди евра, Пољска је значајна чланица ЕУ и истовремено

пример успешно изведене транзиције у једној бившој социјалистичкој земљи.

Пољаци данас имају пристојан животни стандард од 11.250 евра по глави становника (поређења ради, наш је 4.613, а са 5,2 пута више становника Пољска има 13 пута већи БДП од нашег).

Упркос томе, на лањским изборима повећење су већински дали десници и њеном програму националног и социјалног конзервативизма, економског национализма и „меког“ евроскептицизма.

Нова влада је практично од првог дана ушла у клинч са бриселском централом ЕУ због својих мера које крше демократске стандарде, а сукоб је потом ескалирао до тле да се помиње и могућност да Варшава изгуби право гласа у ЕУ.

За ову годину се иначе очекује економски раст од 3,3 одсто (и исто толико за 2017). Дилеме су, међутим, да ли су ове прогнозе у довољној мери узеле у обзир проблеме које ће донети Брегзит, излазак Велике Британије из ЕУ, односно већ најављени пад инвестиционих активности који ће погодити и друге.

Пензијска „контрареформа“ је упркос свему овоме – и упркос противљењу министра финансија и двојице колега, министра економија и министра науке, са образложењем да је повратак на старо прескуп – добила зелено светло, а сем тога није једина „популистичка“ мера нове владе. Како би зауставила „белу кугу“, она је одлучила да части и мајке, увођењем (такође скупог) социјалног програма по којем би оне од државе добиле по 500 злота (114 евра) за свако друго дете, и исто толико за свако следеће.

Кад је о демографији реч, трендови у Пољској нису иначе тако црни као на пример у суседној јој Немачкој, која има више од 21 одсто људи старијих од 65 година, или у Италији (21 одсто): у пензионерском добу је само 15 одсто Пољака.

М. Бекин

Немачка подиже

Немци који сада добијају прво запослење мораће да раде све до свог 69. рођендана ако желе да имају исту пензију као они који су већ увелико запослени. То је закључак специјалног извештаја Бундестага о стању пензијских система нације у којем се констатује да ће то бити неопходна мера ако се жели да пензије до средине века остану на садашњем нивоу од 43 одсто просечне плате у земљи.

Према претходној реформи, граница за одлазак у пензију од 67 година треба да буде комплетно примењена до 2030, а како се најављује, пензије ће бити велика тема на федералним изборима који допевају идуће године, због чињенице да је излазност старијих бирача много већа од спремности млађих да искористе своје основно демократско право.

ПРИЗНАЊЕ УДРУЖЕЊУ ПЕНЗИОНЕРА МЛАДЕНОВАЦ

Повеља за резултате у области културе

Поводом дана општине, 2. августа, Градска општина Младеновац доделила је повеље заслужним установама и појединцима. Повеља је припала и Удружењу пензионера општине Младеновац, и то за изузетне резултате остварене у области културе.

У културно-забавном животу пензионера Младеновца заслужно место припада Љиљани Срећковић која је за 16 година ангажовања дала непроцењив допринос и оставила видан траг у деловању Удружења пензионера Младеновца. Оснивач је драмске и фолклорне секције, књижевних вечери, мушке и мешовите певачке групе... Посебно се истакла као уметнички вођа мушке певачке групе која је годинама била једна од најбољих на подручју Београда (на слици).

Младеновачко удружење пензионера домаћински послује, а остварује добре



резултате и у области социјалног и хуманитарног рада, као и друштвеног живота, што показује да је повеља стигла у праве руке.

Најзаслужнија за овакве резултате је председница Удружења Радмила Милетић, која је и примила повељу у име Удружења, а окружена је и изузетним сарадницима. **С. Г.**

СЕДАМ ДЕЦЕНИЈА УСПЕШНОГ РАДА УДРУЖЕЊА ПЕНЗИОНЕРА ЛЕСКОВАЦ

Следе братимљења са Македонцима и Бугарима

Лесковачко Удружење старосних пензионера ове године обележава 70 година успешног деловања на подручју Јабланичког управног округа. Свечаности поводом тога почеле су 30. августа дружењем са члановима удружења пензионера из бугарског града Перника, а завршиће се потписивањем повеље о братимљењу са удружењем пензионера из Кавадараца на јесен, 4. октобра.

Удружење пензионера града Лесковца броји око 15.000 чланова, од тридесетак хиљада колико их има у овом округу.

– Током овогодишње 27. лесковачке „Роштиљијаде“, најве-



Лесковачки пензионери са гостима из других градова

ће привредно-туристичке манифестације на југу Србије, која траје до 4. септембра, имаћемо

госте из пензионерских организација десетак градова Србије, а биће гостију и из Црне Горе

и Републике Српске. Ових дана смо имали и регионална дружења са пензионерима из других општина Јабланичког управног округа – каже Братислав Здравковић, инжењер у пензији и председник ове најбројније лесковачке организације.

Председник лесковачке организације пензионера посетио је недавно удружење пензионера из Кавадараца у Македонији где је, између осталог, било речи и о положају пензионера југа Србије и Македоније, а договорено је и братимљење ова два удружења.

Т. Стевановић

УДРУЖЕЊЕ ПЕНЗИОНЕРА ГРАДА НИША

Пакети, дружење, јубилеј

Удружење пензионера града Ниша почело је поделу прехранбених пакета болесним и старијим члановима своје организације. Из сопствених средстава издвојено је више од два милиона динара за набавку 5.000 пакета.

Ова акција је ранијих година реализована у октобру, месецу старих. Ове године су у Нишу одлучили да то обаве месец дана раније

јер у октобру имају многобројна догађања везана за обележавање јубилеја пензионерске организације. Сматрају да је тако боље јер ће бити више времена за квалитетне разговоре са члановима и за ефикасније бављење њиховим проблемима.

Упоредо са поделом пакета септембар је месец када се у пензионерској организацији из посебног

фонда деле позајмице за набавку зимнице и огрева. Ове године ће стотинак чланова добити по 12.000 динара што ће донекле поправити стање у прилично истањеном пензионерском новчану.

Ниш се, иначе, припрема да достојно обележи велики јубилеј, 70 година од оснивања Удружења пензионера града. Многе актив-

Заједно су јачи

Савет организација за особе са инвалидитетом у кикиндској општини основан је пре 12 година и сада окупује свих 19 организација на тој територији. Ово тело у сарадњи са надлежним координисано решава преваходно заједничке задатке у интересу свих чланица, али својим залагањем утиче и на покретање акција поводом специфичних потреба.

– Трудимо се да нашим члановима, а евидентирано их је око седам хиљада, помогнемо да се што безбедније носе са проблемима са којима се суочавају свакодневно – каже Иван Зарић, председник кикиндског Савета и члан Општинског савета за социјалну помоћ.

Свака инвалидска организација има свог представника у Савету а састају се по потреби. Настоје да меродавним орга-

нима у локалној самоуправи, чију пуну подршку добијају од почетка деловања, пројектима предоче своје основне потребе. У сусрет им излазе и покрајински и републички чиниоци задужени за функционисање овог савета.

Заједнички наступ и активан однос свих позваних допринели су остваривању досадашњих добрих резултата. Најзапаженије је уредно снабдевање чланова потрепштинама за одржавање хигијене, затим набавка огрева, организовање опоравка, предавања, културне и спортске манифестације...

– Захваљујући Савету организација за особе са инвалидитетом уређени су прилази подесни за њих у Општој болници у Кикинди, у Градској библиотеци и још неким јавним службама. Уз помоћ донације НИС-а у згради



Једно од дружења у Кикинди

Скупштине општине постављен је лифт за ОСИ. У граду је обезбеђено око 40 паркинг места за њихова возила – набраја Иван Зарић коме је додељено признање Скупштине општине за 2015. годину за испољене заслуге у раду Савета на чијем је челу од оснивања.

Поред обележавања Међународног дана особа са инвалидитетом – 3. децембра, Савет

организује и пригодне програме које осмишљавају и у којима учествују његови чланови. Својим пријатељима из целе Војводине омогућају сваке године да посете атеље Међународног симпозијума скулптура од теракоте „Тера“. Учестале су узајамне посете и екскурзије са сродним организацијама из других места.

С. Завишић

АКТИВНОСТИ УДРУЖЕЊА ПЕНЗИОНЕРА КРУШЕВЦА

Осам деценија постојања и рада

Удружење пензионера града Крушевца недавно је прославило 79 година постојања. Тим поводом одржана је свечана академија на којој су заслужним појединцима и организацијама уручене захвалнице.

Од 32.000 пензионера са подручја општине Крушевац, Удружење окупује око пет хиљада чланова, у 52 месна одбора, који организују излете, забаве, дружења и друге активности. При Удружењу ради здравствена амбуланта, фризерски салон и шах клуб. За пензионере ни-

жих примања обезбеђено је повољно снабдевање огревом и друге погодности. Основан је фонд за штедњу и позајмице, деле се социјални пакети... Уз помоћ локалне самоуправе срећена је зграда у Обилићевој улици.

Недавно је удружење посетио градоначелник Крушевца Драги Несторовић који је нагласио да је обавеза и дужност локалне самоуправе да својим активностима унапређује живот пензионера. Наравно, за то је потребна и иницијатива Удру-

жења, како би се потребе препознале и оствариле на прави начин.

Милоје Богићевић, председник Удружења пензионера Крушевца, каже да је од јуна прошле године организовано више од 70 излета и 50 забава, обезбеђено је 500 социјалних пакета, 200 пензионера је под повољним условима отишло у бање, остварена је сарадња са удружењима у другим градовима и општинама, обезбеђен бесплатан превоз, простор у МЗ за пензионере, социјална помоћ најугроженијима.

Са локалном самоуправом се договара да се још већем броју пензионера обезбеде возне карте. Договорено је да се ангажује лекар за рад у Удружењу који би три пута недељно по два сата пензионерима мерио притисак и шећер у крви и давао им савете.

– Удружење инсистира да се у месним заједницама обезбеди простор за рад месних одбо-



Милоје Богићевић

ра пензионера, затим средства за рад шах клуба, за путовања, посете и бројне друге друшствене активности. Топли оброк и исхрана у ресторани и даље ће бити по најповољнијим ценама у граду – поручује председник Богићевић.

За 2016. предвиђена су 62 путовања и бројне културне активности. Обезбеђено је колективно осигурање пензионера, као и набавка огрева на рате. Планирано је проширење и доградња зграде Удружења, формирање КУД-а и друге форме целодневног рада.

Ж. Миленковић

ности тим поводом се одвијају већ два месеца али централна прослава је 10. октобра, на дан када је пре седам деценија званично почела да ради нишка организација пензионера. Очекује се да у тој великој манифестацији учествују и догађај увеличају пензионери из свих крајева наше земље, од Прешева до Суботице.

Пре тог масовног и значајног

скупа пензионери из Ниша учествоваће на још једној великој манифестацији: Сусретима пензионера три округа – Нишавског, Топличког и Пиротског. Сусрети ће бити одржани крајем септембра у Мерошини код Ниша. Планира се да у целодневном дружењу учествује више стотина пензионера из ова три округа.

Љ. Глоговац

КРУШЕВАЦ

Поклоничко путовање у Острог



Удружење пензионера Крушевца од 2003. организује бројне излете и путовања по земљи и иностранству. Према речима Радована Ваљаревића, председника Комисије за спорт и рекреацију, у овој години пензионери су путовали на неколико дестинација. Сезона је почела обиласком манастира у Овчарско-кабларској клисури, затим Ђердапа, Лепенског вира и Доњег Милановца, као и разгледањем Соко-града, Врела, Бајине Баште, манастира Раче, Кадињаче и Ужица. Уследила су путовања за Сомбор, Апатин и Бању Јунаковић, потом за Бугарску и за Кињажевац, Стару планину и манастире Каменац и Темска. Последње и најимпресивније било је ходочашће у манастир Острог.

– Поклоничко путовање у Острог организовали смо на захтев великог броја пензионера. У свој царски град вратили су се одушевљени природним лепотама, историјским и културним знаменитостима и испуњени духовним радостима доживљеним на овом поклоничком путовању – каже Ваљаревић. **Ж. М.**

СУРДУЛИЦА

Посета дому старих

Представници Општинске организације пензионера Сурдулице посетили су 15. августа Дом старих у Сурдулици. Корисницима дома су том приликом уручили пригодне поклоне и са њима и особљем разговарали о активностима у дому и проблемима који их тиште.

Разговор је дуго трајао а резултат тога је договор о дружењу и такмичењу у шаху.

Делегација сурдуличких пензионера презадовољна је нивоом услуга које овај дом пружа корисницима, као и особљем које је увек на услузи својим станарима и посетиоцима. **М. В.**



ПРИЈЕПОЉЕ

У бању на рате

Општина Пријепоље има око 8.500 пензионера. Примања већине њих су мања од просечног износа пензије у Србији. Удружење пензионера општине Пријепоље стога своје активности посебно усмерава на социјалне услове живота чланова удружења, на одређене видове хуманитарне помоћи, набавку огрева и намирница по повољнијим условима, као и на коришћење суседне Прибојске бање, а све се то плаћа одложено, на рате.

Према речима председника Удружења, Милана Пузовића, боравак пензионера у Прибојској бањи организује се већ шест година. Тако је у јулу група од 64 пензионера 10 дана користила услуге ове бање познате по лековитости своје воде.

Коришћење бање организовано је по принципу дневног путовања, са уговореним превозницима. Једно такво путовање и улаз у бању коштају око 500 динара дневно. Омогућено је да се то плаћа на рате, јер би пензионерима сваки други боравак у бањи био знатно скупљи и неприступачнији. И у августу су организована оваква дневна путовања, на радост бројних пензионера, каже Пузовић.

Сви пензионери који су на овакав начин путовали и користили услуге бање изузетно су задовољни, носе импресивне утиске. **Љ. В.**

ЗРЕЊАНИН

У осамдесетој – прва у колу

Недавно је у Геронтолошком клубу ГЦ Зрењанин приређено мало славље: чланице фолклорне секције Геронтолошког клуба, са кореографом Вањом Илијев, испуниле су хол обележавајући осамдесети рођендан Катарине Сувачарев Катин из Меленаца (на слици).

Слављеница нам прича да је њен животни пут водио од родне Боке, преко Зрењанина до Меленаца. Било је то лепо и дуго путовање, испуњено породичном срећом.

Пре петнаестак година постала је чланица фолклорне секције Културно-уметничког друштва „Весели Банађани“. Са КУД-ом је пропутовала Србију, а посетили су и Мађарску, Грчку, Украјину. Данас је чланица Геронтолошког клуба у граду на Бегеју, па иако живи у Меленцима, удаљеним двадесетак километара, није јој тешко да путује на пробе и да у осамдесетој години буде међу првима у колу. **И. П.**



РУМА – ГЦ „СРЕМ“

Заједничко славље

Концерт двоје уметника из Београда, поклони, торте и цвеће обележили су у Геронтолошком центру „Срем“ славље за 22 корисника рођена у августу.

Хуманитарни концерт одржали су пријатељи румске установе, Анђелка Говедаровић и Нешо Лутовац, којима су се у песми и игри придружили и домаћини.

Сви су били задовољни, и корисници, и чланови њихових породица и запослени, који су, такође, присуствовали концерту. Слављеници су, како и доликује рођендану, добили поклоне, а послужене су и торте. **Г. В.**



ВОЖДОВАЦ

У дому ствара већ 28 година

У Дому пензионера Вождовац од новембра 1988. године живи сликар и вајар Радивоје Марковић. Радни век провео је радећи као наставник ликовног васпитања, а до смештаја у Дом имао је бројне изложбе у Београду и родној Црној Гори. Он свој стваралачки ликовни рад не прекида у Дому. Напротив, ту свакодневно ради већ пуних 28 година. Створио је око 600 слика у разним техникама и око 50 скулптура.



У Дому Вождовац уприличена му је изложба од 20 слика и 28 скулптура које је поклонио Дому. Свом завичајном Даниловграду завештао је више од хиљаду слика.

Радивоје нема довољно простора за уметнички рад, па је своју собу претворио у „атеље“. Ту му је колекција од око 200 слика и мноштво вајарских радова. Лепо би било када би неко помогао да се нађе неки простор да му се слике изложе. Јер Марковић је у 87. години живота, а стваралачким уметничким радом бави се пуне 63 године. О његовом ликовном стварању у Дому пензионера писали су многи београдски медији. Радивоје је доказао да се и у трећем добу живота може стварати и радити. **Р. М.**

РУМА

Симултанка у ГЦ „Срем“

Поводом „отварања“ велике шаховске табле са фигурама у дворишту ГЦ „Срем“, корисници, представници Удружења пензионера, Међуопштинске организације слепих и слабовидих и чланови неколико шах клубова, одиграли су почетком августа симултанку на 21 табли са велемајстором Синишом Дражићем, потпредседником Шаховског савеза Војводине. Турнир су организовали ГЦ „Срем“ и ШК „Платичево“. Геронтолошки центар „Срем“ је табу са фигурама направио сопственим средствима. **Г. В.**

ПИРОТ

Прославили Илинден

Песмама и играма из Македоније, као и ранијих година, пиротски Македонци и Македонке, заједно са бројним пријатељима Пироћанцима – свечано су обележили 2. август, Илинден, празник над празницима за македонски народ.

Госте је поздравила и пожелела им добродошлицу Весела Ђорђевић, председница Удружења македонске националне мањине у Пиротском округу „Бели мугри“. О два велика историјска Илиндена, оном из 1903. и из 1944. године у кратким цртама говорио је члан удружења „Бели мугри“ Стево Панакијевски који је нагласио да је Илинденски устанак из 1903. године један од највећих догађаја у историји македонског народа. Говорећи о историјском Илиндену из 1944. године, Панакијевски је подсетио да су у манастиру Прохор Пчињски ударени темељи македонске државе у заједници са осталим народима Југославије.

После свечаног дела развило се коло, певале су се песме уз скромно послужење, а није изостало ни македонско вино. **С. П.**

СВРЉИГ

Дружење уз белмуж

У данима Белмужијаде Удружење пензионера општине Сврљиг угостило је своје колеге из Димитровграда, Беле Паланке, Бабушнице, Грделице и Ниша. У клубу Удружења гости су пробали сврљишки белмуж и остале специјалитете тог краја, а најважније је, по речима домаћина, Миленка Петровића, било дружење колега. Гости су обишли и штанд пензионера на Пастиршћу где се одвијала манифестација. Штанд је са сарадницима посетио и Милорад Стошић, народни посланик из Ниша.

Удружење пензионера општине Сврљиг имало је такмичарске екипе у справљању белмужа, надвлачењу конопца и бацању камена с рамена, а у клубу је одржан и турнир у шаху. **С. Ђ.**



КОЈА СУ ПРАВА ГРАЂАНА КАДА КУПЕ РОБУ ИЛИ УСЛУГУ НЕОДГОВАРАЈУЋЕГ КВАЛИТЕТА

Заштита права потрошача

Будући да је у последње време све више случајева рекламација на одређену врсту робе, па чак и обмана потрошача, желели смо да подсетимо наше читаоце која су њихова права и како да се заштите у таквим ситуацијама.

Тим питањима бави се Закон о заштити потрошача којим је прописано која су права грађана када приметите да су купили робу или услугу која није одговарајућег квалитета.

Сваки грађанин Србије се у одређеном тренутку налази у улози потрошача – при куповини хране, електричних уређаја, гардеробе, планирању путовања. Потрошач очекује да роба или услуга коју купује има одређени квалитет који подразумева исправност, сигурност, поузданост... Међутим, уколико купљена роба својим квалитетом и карактеристикама не одговара уговореној, потрошач има право да је рекламира, односно да затражи њену поправку или замену. Стога је држава, у циљу заштите својих грађана, прописала законе којима се гарантују основна права потрошача – право на заштиту здравља, безбедности и имовинских интереса, и стара се да се они спроводе.

На сајту Министарства трговине, туризма и телекомуникација, Сектор за заштиту потрошача, налазе се неопходне информације које могу да помогну да се потрошач упозна са својим правима, као и са начином за њихово успешно реализовање.

Закон о заштити потрошача не примењује се на уговорне

односе два физичка лица, већ се примењује када уговор закључују потрошач (физичко лице) и правно лице, односно предузетник.

У већини случајева и купци и продавци су коректни и куповина се завршава успешно. Ако проблем ипак наступи, незадовољни потрошач прво треба да разговара са трговцем. У

претходно покушао да непосредно са трговцем реши предмет спора и да су се потрошач и трговац споразумели да ће спор решити пред телом за вансудско решавање потрошачких спорова.

Вансудско решавање потрошачких спорова обављају тела (посредници и сталне арбитражне институције) која су уписана



случају да му трговац не изађе у сусрет, онда треба да се обрати неком од регионалних саветовалишта за заштиту потрошача, која су, према Закону о заштити потрошача, евидентирана и имају овлашћење да заступају интересе потрошача.

Уколико ни регионално саветовалиште не реши проблем, тада грађанин има могућност да покуша вансудско решавање спора.

Да би се приступило вансудском решавању потрошачких спорова услов је да је потрошач

у „Листу тела за вансудско решавање потрошачких спорова“.

Грађани који су заинтересовани за вансудско решавање потрошачког спора могу се обратити посредницима уписаним у „Листу тела“ коју води Министарство трговине, туризма и телекомуникација. Та листа је објављена на званичној интернет страници Министарства трговине, туризма и телекомуникација и свима је доступна.

Уколико се пак ни на овај начин не реши проблем, оштеће-

ПОДСЕТНИК У БРОЈЕВИМА

2 ГОДИНЕ

– имате право на исправку и замену робе/услуге иако немате гаранцију (рекламација)

14 ДАНА

– имате право да се предомислите уколико сте наручили робу преко интернета, путем ТВ продаје, каталога, на презентацији или од продавца који се појавио на вашим вратима

8 ДАНА

– рок у коме продавац мора да одговори на рекламацију

15 ДАНА

– рок за решавање рекламације (изузетак су намештај и техничка роба, када је тај рок 30 дана)

30 ДАНА

– рок у коме је продавац дужан да вам испоручи робу (уколико није другачије уговорено).

ном потрошачу предстоји судска заштита. Напомињемо да се за потрошачке спорове вредности до 500.000 динара не плаћа судска такса.

Приредила: Р. Милојевић

РЕГИОНАЛНА САВЕТОВАЛИШТА

Београд

Удружење банкарских клијената Ефектива, тел.: 011/3294-885, 064/860-5676, од 8.30 до 14.30 часова. И-мејл: potrosaci@efektiva.rs

Национална организација потрошача Србије (НОПС), тел.: 011/404-6300, 011/404-6301 и 011/404-6302, од 14 до 18 часова. И-мејл: office@nops.org.rs

Шумадија и западна Србија

Организација потрошача Крагујевац, тел.: 034/20-20-20, 063/775-0085, од 9 до 16 часова. И-мејл: info@opk.rs

Јужна и источна Србија

Центар за заштиту потрошача и унапређење квалитета живота грађана ФОРУМ, тел.: 018/525-040, 065/8850-101 и

065/8850-102, од 11 до 15 часова. И-мејл: forumsavetovaliste@open.telekom.rs и forumnis@open.telekom.rs.

Војводина

Удружење за заштиту потрошача Војводине (УЗПВ), тел.: 021/6313-600, 021/6314-600, 021/452-077, од 10 до 14 часова. И-мејл: info@potrosac.info

Ко има право на увећање пензије

? М. М., Ниш: Из сталног радног односа у државној институцији позван сам на војну вежбу у оружаним снагама наше земље, и у том периоду настало је телесно оштећење. Ја сам по том основу добио новчану накнаду за телесно оштећење као и решење о стажу осигурања са увећаним трајањем, да се једна година у радном односу рачуна као 15 месеци. Сада сам пензионер РФ ПИО (документација достављена редакцији).

Пошто имам информацију да ће пензионерима који имају бенефицирани радни стаж, пензија бити увећана за 20 одсто у односу на садашњу пензију, да ли ће РФ ПИО по аутоматизму донети ново решење и за мене?

Одговор: Право на увећање од 20 процената немају сви осигураници са бенефицираним стажом. Одредбом члана 42 Закона о ПИО, таксативно су набројане одређене категорије осигураника који раде на пословима на којима се стаж осигурања рачуна са увећаним трајањем и који могу под посебним условима да остваре право на пензију. То су, поред осталих, овлашћена лица у МУП, БИА, као и професионална војна ли-

ца према прописима о Војсци Србије. Њима се под одређеним условима прописаним Законом увећава износ пензије за 20 одсто.

Ви сте право на старосну пензију остварили по прописима из 1996. године и као запослени у државној институцији нисте припадали ни једној од наведених категорија, а право на бенефицирани стаж сте имали јер сте радили са телесним оштећењем од 70 одсто.

Уплата недостајућег стажа

? Р. М., Параћин: Интересује ме када стичем право на пензију по досадашњем радном стажу и да ли могу сам да уплатим недостајући стаж. Рођен сам 15. септембра 1953. године. У радном односу сам био 34 године и девет месеци, а две године сам био на бироу рада са новчаном накнадом.

Одговор: Право на старосну пензију стичете када навршите 65 година живота. С обзиром на досадашњи остварени стаж осигурања, услов за превремену старосну пензију, са трајним умањењем, не испуњавате јер

немасте 40 година стажа осигурања. Закон о ПИО не предвиђа могућност једнократне уплате доприноса за пензијско и инвалидско осигурање за одређени временски период у коме је осигураник био ван осигурања.

Привремени и повремени послови и стаж осигурања

? М. Т., Кикинда: Радио сам четири године по уговору о привремено-повременим пословима, који се продужавао на сваких шест месеци. Да ли се приликом израчунавања стажа осигурања када предам захтев за пензију то рачуна као да сам радио четири године, или ми се рачуна само осам месеци по години рада, с обзиром на то да се на ову врсту уговора не рачунају празници, викенди... Тако се фактички води да сам радио четири године, а М-8 обрасцем по свакој години плаћено је осам месеци.

Одговор: Привремени и повремени послови могу се обављати са пуним радним временом и са непуним радним временом код једног или код више послодаваца до пуног радног времена. Уколико се привремени и повремени послови обављају код једног послодав-

ца са пуним радним временом цео месец или део месеца, али у континуитету, у стаж осигурања се признаје цео месец, односно цео период рада укључујући и суботе, недеље и дане празника, под условом да је допринос за ПИО плаћен на основицу коју чини уговорена накнада, одно-

ВИ ПИТАТЕ „ГЛАС ОСИГУРАНИКА“ ОДГОВАРА



сно на најнижу основицу уколико је уговорена накнада мања од најниже основице.

Ако је лице обављало привремене и повремене послове са пуним или непуним радним временом, али не цео месец него одређени број дана у месецу са прекидима, у стаж осигурања признаје се онолико дана колико је

лице провело на тим пословима. У овом случају у стаж осигурања признају се само радни дани а не и суботе, недеље и дани празника, уколико лице није радило у тим данима. И у овом случају потребно је да је допринос за ПИО плаћен најмање на сразмерни износ најниже основице која одговара времену проведеном на раду.

Право на прерачун пензије

? М. П., Пријепоље: После пензионисања продужио сам да радим и уплаћивао сам доприносе за ПИО. Међутим, по следећу годину нисам уплаћивао. Када сам се распитивао о поновном обрачуна пензије, у надлежној филијали ми је речено да прво морам да намирим неуплаћени допринос уз затезну камату, што је прилична сума па ми се не исплати да подносим захтев. Која су моја права?

Одговор: Да бисте остварили право на прерачун пензије, морате да измирите заостале до-

приносе за цео период који сте били у осигурању после пензионисања.

Раскид радног односа по сили закона

? М. М., Врање: Да ли послодавац запосленог који испуњава услов за старосну пензију може да пензиониса, иако за послени то не жели?

Одговор: Права из пензијског и инвалидског осигурања су права која се остварују преко Фонда ПИО на лични захтев осигураника. Послодавац може да раскине радни однос са запосленим када он напуни 65 го-

дина живота и има минимум 15 година стажа осигурања. Ипак, ствар је договора између послодавца и запосленог да ли ће му бити продужен уговор о раду и о томе би требало да разговарате са својим послодавцем.

Стаж војних осигураника

? Л. И., Крагујевац: Радио сам као професионално војно лице у ЈНА на територији бивше СФРЈ. Како, и где, могу да проверим да ли ми је за све те периоде уписан стаж осигурања и по којој основици?

Одговор: Треба да поднесете захтев за издавање уверења о подацима унетим у матичну евиденцију о осигураницима. У том уверењу биће наведени сви подаци којима Фонд ПИО располаже за периоде када сте били у осигурању као професионално војно лице по правним прописима Републике Србије. Уколико неки подаци из тог периода недостају, можете захтевом да се обратите Министарству одбране. Када осигураник поднесе захтев за

остваривање права на пензију, Фонд ПИО по службеној дужности потражује недостајуће податке о стажу и зарадама осигураника. Периоди осигурања у време постојања СФРЈ за професионална војна лица пре 1973. године утврђују се према правним прописима државе на чијем подручју је лице било на служби, док се од 1973. године периоди утврђују на терет оне државе чије држављанство то лице има, сходно закљученом међународном споразуму.

СКАНДИНАВКА

АУТОР: ЛОВИЧИЋ	СИРОВИНА ЗА ПРЕРАДУ	ИЗБАВИТИ НЕКОГА ИЗ РОПСТВА	СПАСЕНИЈА (ОДМИЛА)	ЈАНИЧАРСКИ ОДРЕД ВОЈСКЕ	ПРВЕНСТВО ЕВРОПЕ У АТЛЕТИЦИ (СКР.)	ПРВАК, ШАМПИОН	ХОТЕЛСКИ РАДНИК
ПЛАНИНСКА БИЉКА							
БРЗО СКУВАНА КАФА							
МЕСЕЧНА ПРИНАД- ЛЕЖНОСТ						ОЗНАКА ЗА БОР	
ВРСТА АТМОСФЕРСКОГ ТАЛОГА					ОЗНАКА ПАНЧЕВА	ПОМОЋНА УЗРЕЧИЦА	
И ЈЕДАН И ДРУГИ, ОБАДВА				ПРАОТАЦ ДОРАНА	ПОТВРДНА РЕЧ		
СИМБОЛ МОЛИБДЕНА			ГЛАТКА ТКАНИНА	МАЊИ РТ, РТИЋ			ПАМЕТ, РАЗБОРИТОСТ
ЈАКА КАРТА			УДРУЖ. КЊИЖЕВН.		НА ОВОМ МЕСТУ		
ПЕВАЧИЦА, ТАНИТА					СТАНОВНИЦИ РУСИЈЕ		
ОЗНАКА ЗА ЕГИПАТ			ПЕХАР				ЗЕМЉО- РАДНИЦИ
УРЛИК ЖИВОТИЊЕ			ПОВОРКА КАМИЛА У ПУСТИЊИ		ОБЛАСТ У НЕМАЧКОЈ		
ОЗНАКА ИТАЛИЈЕ		ГРАД У ШПАНИЈИ			ИТ. ГЛУМИЦА, АЛИДА		
ВЕЛИКА ВРУЋИНА					ИНДУСТР. ТЕПИХА		
СТАРИЈИ СЛИКАР, СТОЈАН					МЕСТО У ИСТРИ		
ПРИПАДН. СТРАНКЕ ЛЕВЕ ОРИЕНТАЦИЈЕ							
ГЛАС ОСИГУРАНИКА	СИМБОЛ ЗА ТАНТАЛ			10. СЛОВО ЂИРИЛИЦЕ		ОЗНАКА ЗА ИНТЕНЗИТЕТ	
	АМ. ГЛУМАЦ, ГЛЕН			СТРНО ЖИТО		ДЕО ЛАНЦА	
УГЉАЂЕНОСТ							АТРИБУТ (СКР.)
ЛИЧНА ЗАМЕНИЦА			ЛЕТЊИКОВАЦ				
			ПРВА НОТА				
ПТИЦА СЕЛИЦА					КИЛОТОНА (СКР.)		
					ОЗНАКА ЗА КАРАТ		
ОЗНАКА НЕМАЧКЕ		НАЈВЕЋА ФИЛМСКА НАГРАДА					

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

1	2	3	4	5	6	7	8
9							
10							
11							12
13						14	
15							
		16			17		
18	19		20	21		22	
23		24		25	26		
	27		28				
29							
30					31		32
33			34	35		36	
37		38		39	40		
41			42			43	
44							
			45				

ВОДОРАВНО: 1. Папир за паковање, 9. Убити отровом, 10. Ликовни уметници, 11. Ранији шпански кошаркаш, Хуан Карлос, 13. Убиство из заседе (лат.), 15. Мањи клавира (лат.), 16. Хемијски симбол за астатин, 17. Опипјумска биљка, 18. Лична заменица, 20. Извршни комитет (скр.), 22. Хемијски симбол за криптон, 23. Аутосаобраћајно предузеће (скр.), 25. Главни град Гане, 27. Врста зељасте биљке, 29. Ранији македонски глумац, Петре, 30. Стас, узраст, 31. Име певачице Бекуте, 33. Основна тарифа (скр.), 34. Ад акта (скр.), 36. Техничке новине (скр.), 37. Кућни глодар, 39. Хемијски симбол за тантал, 41. Становник државе у Европи, 44. Женско име, 45. Македонско мушко име.

УСПРАВНО: 1. Врста пите, 2. Збирка географских карата (мн.), 3. Десна притока Босне, 4. Кренути касом, 5. Припадник номадског народа, 6. Изведена реч (грч.), 7. Спилбергов ванземаљац, 8. Рударски институт (скр.), 12. Који има сто кракова, 14. Хеленски лиричар, 19. Смањити по дужини, пократити, 21. Врста лежаја, 24. Било, дамар, 26. Река у Хрватској, 28. Реса, ројта, 29. Планина у Далмацији, 32. Јужно воће, 35. Вођа Хуна, 38. Део руке, 40. Лукава особа (тур.), 42. Пољска авио компаније, 43. Света (тур.).

РЕШЕЊА-СКАНДИНАВКА: рососас, еспресос, плата, б, роса, па, оба, дор, мо, раш, адут, ту, Тикарам, ет, кун, рик, Сап, и, Авилла, Јара, ит, Арлица, левичар, та, и, и, финоћа, он, вила, рода, кт, д, оскар, УКРШТЕНЕ РЕЧИ: паклапир, отровати, сликари, њавара, асасинат, пијанино, и, ат, мак, ти, ик, кр, асп, Акра, кукјурек, Пличко, раст, Ана, от, аа, тн, миш, та, а, италија, Николија, а, Атанас.

Да ли сте знали ...



– да је 45. године пре нове ере, у време када је година имала десет месеци, римски Сенат у част Јулија Цезара месец Quintilis (седми по реду) назвао Julius? Неколико деценија касније, 8. године пре Христа, Сенат је одлучио и да Октавијан Август, Цезаров усвојени син и наследник, а затим и први римски цар, добије свој месец па је Sextilis променио име у Augustos – август.

– да се од давнина врели августовски дани зову „пасји дани“ што се доводило у везу са звездом Сиријус (налази се у сазвежђу Велики пас)?



Сматрало се да Сиријус (Пасја звезда), који средином лета излази са Сунцем, додаје Сунцу своју топлоту, што узрокује изузетно топло време. Исто тако веровало се да Сиријус утиче и на људе изазивајући код њих тромост и мрзовољу.



– да се август код Срба, као и код неких словенских народа, назива још и госпођински месец, коловоз, и гумник, као и у старосрпском? На старословенском, староруском и српском зарев, а на белоруском жнівењ. На украјинском серпењ, на чешком српен, слично пољском сјерпјен и на словеначком велики српан. Код Хрвата се назива коловоз.

– да је у доба древног Рима година почињала првог марта? Септембар је био седми по реду па се тако и звао – септем. Међутим, када су години додата још



два месеца – јануар и фебруар, редослед се померио али су сви они задржали своје старе називе па је тако испало да се девети месец зове седми.



– да су народна имена за септембар вресен, гроздобер, груден, михољски, малогоспођински? Код Хрвата тај месец се зове рујан, и заиста природа и њени плодови полако добијају зрелу и рујну боју. Стижу млади ораси, бере се грозђе, ласте се спремају на југ...

– да се 23. септембра (или дан раније као ове године) завршава лето? Тог дана су дан и ноћ једнаки и трају тачно по 12 сати. То је јесењи еквино-



циј или јесења равнодневица после које почиње јесен. На Земљиној јужној полулопти, пак, тада почиње пролеће...

Рачуница

И сиромашни терају моду. Што даље од себе.

То што нема безгрешних не оправдава оне који стално греше.

За разлику од других, полтрони су увек уз прве.

Рачуница би нам била боља да смо јачи у множењу и сабирању, а слабији у дељењу.

Умови могу бити исправни, испразни и испрани. Разлика је само у једном слову, али драстична.

Слободан Дучић

Срећан човек

Неки људи се поздраве са животом тек кад га узму у своје руке.

Људи се виде очима, а човек главом.

Човеку видите право лице тек кад вам окрене леђа.

Коме је време на измаку, има га напретек.

Истина је у оној капи која прелије чашу.

Промашен живот и промашени пријатељи скупо нас коштају.

Ако нешто морате, или засуците рукаве или „подвијте реп“.

Срећан сам човек, јер дете у мени ме подсећа да то будем.

Надмећите се са великима, али прво победите себе мале.

Пеко Лаличић

Молим за реч

Сви сањају посао. Једни на радном месту, а други на бироу за запошљавање.

Појетинило је сезонско воће: све лакше је обрати бостан.

Који крај с крајем, немам ни за почетак.

Клинци у чуду. Очеви им воле кечеве у картама, а нервирају их кечеве у њиховим књижицама.

„Ко чека дочека“ се не односи на младе стручњаке који чекају посао.

Заказали су ми ултразвук за годину дана, али се уздам у оно „Време лечи све“.

Крв, крв, крв... Жута штампа постаје све црвенија.

Има лекара који примају сваког дана, али само у девизама.

Дејан Патаковић

Добар адвокат

Кад видим колика ми је плата, за мене је сваки дан висок датум.

Дошло је његово време. Постао је славан после своје смрти.

Шта да узмете против затвора? Доброг адвоката!

Ја о кувању не знам ништа, а моја жена је превазишла и мене.

Демократија је почела да се шири, али смо срећом инфициране на време открили и изоловали.

Јурим једног покемона. Дужан ми је паре.

Зоран Т. Поповић

Добро и зло

Посекли смо државну шуму, уистину. Да лакше истерамо правду на чистину!

После осеке поштења, долази плима разочарења.

Добро се добрим хвали, а зло злим пали.

Радовали смо се без разлога. То су нам замерили с разлогом.

Да свака улица има свога полицајца, приписује се развијенима, а код нас би свако своју улицу да има.

Победи се не гледа у зубе. Кад је пораз у питању – језик за зубе!

Правим мушкарцима не приличи да плачу – жене због њих.

Никола Ц. Станковић